

www.humak.fi

Opinnäytetyö

Olisitko sinä minun kumppanini?

Yhteistyömalleja luomassa Keski-Suomen elokuvakeskukselle

Minna Lehtola

Kulttuurituotannon koulutusohjelma 240 op

Arvioitavaksi jättämisaika
04/2019

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

TIIVISTELMÄ

Humanistinen ammattikorkeakoulu
Kulttuurituotannon koulutusohjelma

Tekijät: Minna Lehtola

Opinnäytetyön nimi: Olisitko sinä minun kumppanini? Yhteistyömalleja luomassa Keski-Suomen elokuvakeskukselle

Sivumäärä: 40 ja 5 liitesivua

Työn ohjaaja(t): Jari Hoffrén ja Sanna Pekkinen

Työn tilaaja(t): Keski-Suomen elokuvakeskus ry, toiminnanjohtaja Kaisa Tapaninen

Opinnäytetyön tarkoituksena oli kehittää Keski-Suomen elokuvakeskukselle kolme erilaista kumppanuusmallia, joiden avulla elokuvakeskus pystyy kehittämään kumppanuussuhteitaan. Kumppanuusmallit rakennettiin kolmen eri teeman ympärille. Teemat olivat elokuva, paikallinen toimija tai tapahtuma ja verkosto tai ihmisryhmittymä. Kolmessa esimerkkimallissa ei ole tarkoitus rahan liikkua kumppaneiden kesken- vaan ajatusten, tekojen ja halun elävöittää yhdessä alueiden kulttuurikenttää. Mallien keskiössä toimii vastavuoroisuus. Elokuvakeskuksen toiminta on laajentunut kahdella elokuva-aiheisella tapahtumalla. Tarve järjestelmällisemmälle yhteistyölle on tämän takia kasvanut.

Opinnäytetyö toteutettiin perehtymällä verkostojen merkitykseen kulttuurialalla, vertaisarvioimalla muita elokuvafestivaaleja ja -toimijoita, toteuttamalla sähköinen kysely Keski-Suomen elokuvakeskuksen hallitukselle ja työntekijöille sekä jatkotyöstämällä sähköisen kyselyn vastauksia aivoriihi-työskentelyllä. Kaikkien edellämainittujen työvaiheiden jälkeen opinnäytetyötekijä pystyi tuottamaan kolme erilaista esimerkkimallia elokuvakeskuksen toimintaan sopivaksi.

Opiskelija loi kehittämistyön aikana Keski-Suomen elokuvakeskukselle kolme konkreettista esimerkkiä, kuinka kumppanuuksia muiden toimijoiden kanssa voidaan toteuttaa, niin Jyväskylässä kuin maakunnissakin. Mallit ovat sellaisia, joita elokuvakeskus voi toiminnassaan hyödyntää. Mallien avulla elokuvakeskuksesta tulee toimija, joka herättelee ja kokoaa yhteen paikallisia toimijoita festivaaliensa kautta.

Asiasanat: yhteistyö, verkostot, kumppanuus

ABSTRACT

Humak University of Applied Sciences
Name of the Degree Programme

Author: Minna Lehtola

Title: Would you consider being your partner? – Creating partnerships for Film Center of Central Finland

Number of Pages: 40 and 5 attachment pages

Supervisor(s): Jari Hoffrén and Sanna Pekkinen

Subscriber(s): Film Center of Central Finland, Kaisu Tapaninen

The main idea of the thesis was to develop three different partnership models for Film Center of Central Finland which they could use to improve their current partnerships. Partnership models were created around three themes. Themes were movie, local agent or event and network or workgroup. In all three examples the main reason was not meant to create cash flow but to exchange ideas, deeds and generally create interest towards culture. In the center of it all is reciprocity. The operations of Film Center of Central Finland have expanded with two cinema themed events. The need for more organised co-operation has increased due this expansion.

Thesis was based on getting acquainted on the meaning of connections in the cultural field, reviewing other film festivals and agents, creating online inquiry for the administration and workers of Film Center of Central Finland. Results of the online inquiry were prosessed in brainstorming sessions. Student was able to make three different models for Film Center of Central Finlans to utilize after all these methods were prosessed.

Student created three concrete models for Keski-Suomen elokuvakeskus which they could use creating partnerships in Jyväskylä and nearby regions. Using these models would help create a better Film Center on Central Finland which could stimulate cultural field and local agents through their festivals.

Keywords: cooperation, networks, partnership

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO	5
2	VERKOSTOJA METSÄSTÄMÄSSÄ- KUINKA ONNISTUA?	7
	2.1 Tapahtumat ja verkostot	7
	2.2 Tapahtumat ja niiden toimintaympäristöt	10
3	KESKI- SUOMEN ELOKUVAKESKUS	12
	3.1 Esitystoiminta	13
	3.2 Tapahtumat	15
4	KEHITTÄMISTYÖN MENETELMÄT	18
	4.1 Benchmarking	18
	4.2 Sähköinen kysely	20
	4.3 Haastattelu	21
	4.4 Aivoriihi	22
5	TULOKSET	23
	5.1 Benchmarking	23
	5.2 Haastattelut	23
	5.3 Kyselyn tulokset	25
	5.4 Aivoriihi	28
6	JOHTOPÄÄTÖKSET - YHTEISTYÖMALLIEN LUOMINEN	30
	6.1 Yhteistyömallit	31
	6.2 Malli A- Yhteiset elokuvamme!	32
	6.3 Malli B- Paikallisessa yhteistyössä on voimaa!	33
	6.4 Malli C- Oletko tutustunut jo meidän toimintaamme?	36
7	LOPPUPÄÄTELMÄT	37
8	LÄHTEET	39
9	LIITTEET	41

1 JOHDANTO

Parin viimeisen vuoden aikana Keski-Suomen elokuvakeskus on ottanut toimintansa sisälle kaksi erillistä ja erilaista elokuvafestivaalia: Viitasaaren elokuvaviikon vuonna 2017 ja Arktisen Upeeta -elokuvafestivaalin vuonna 2018. Kummankin tapahtuman siirtyminen elokuvakeskukselle on ollut luontaista, sillä elokuvakeskus on toimija, jolla on vahva osaaminen elokuvien näytöstoiminnasta. Heidän toimintansa on ympärivuotista, joten tapahtumien jatkuvuus keskuksen alaisuudessa pystytään takaamaan aikaisempaa paremmin.

Kulttuurituottajaopinnoissani olen päässyt läheltä seuraamaan kummankin tapahtuman tuotantoa. Vuoden 2018 Viitasaaren elokuvaviikoilla toimin apulaistuottajana kulttuurituottajaopintoihini liittyvässä työharjoittelussa. Syksyllä 2018 pääsin elokuvakeskuksen palkkalistoille apulaistuottaja-nimikkeellä tuottamaan Jyväskylään Arktisen Upeeta -elokuvafestivaalia.

Kummallakin Keski-Suomen Elokuvakeskuksen sateenvarjon alle muuttaneilla festivaalilla on pitkät perinteet omalla sarallaan. Arktisen Upeeta kasvaa ulos teinivuosistaan täyttämällä tulevana syksyllä 20 vuotta (Arktisen Upeeta 2019). Viitasaarella elokuvaviikkoa taas on vietetty jo vuodesta 1976 (Viitasaaren elokuvaviikko 2019). Tarjontaa Viitasaarella pyritään järjestämään kaikille ikäpolville vauvasta vaariin. Arktisen Upeeta -festivaali taas tuo yleisön nähtäville harvinaisempia pohjoismaisia elokuvia. Festivaalien toimintaympäristöt, sisällöt ja kohderyhmät eroavat siis toisistaan. Yhteistä festivaaleilla on rakkaus lajiin - tässä tapauksessa elokuvaan.

Keski-Suomen elokuvakeskuksella on vahva osaaminen elokuvateatteritoiminnasta sekä tuntemus Keski-Suomen kulttuurikentästä. Vaikka toimintansa aikana elokuvakeskus on tuottanut elokuvanäytösten lisäksi festivaaleja ja tapahtumia, ei heille ole muodostunut tiettyä vakiintunutta toimintatapaa muodostaa erilaisia kumppanuuksmalleja esimerkiksi yritysten, yhteisöjen, yhdistysten tai yksityisten henkilöiden kanssa. Näin ollen elokuvakeskuksella ei ole eväitä siihen, kuinka he lähtisivät tarjoamaan kumppanuutta potentiaalisille yhteistyökumppaneille esimerkiksi Jyväskylässä ja Viitasaarella. Toiminnan laajentumisen vuoksi on noussut esille tarve yhteistyökuvioiden kehittämiseksi ja paremmalle hyödyntämiselle. Rahan ei ole tarkoitus liikkua toimijoiden välillä vaan ajatustenvaihto, teot ja halu elävöittää alueiden kulttuurikent-

tää. Yhteistyön keskiössä on siis vastavuoroisuus. Yhteistyö syntyy tarpeesta, josta molemmat osapuolet hyötyvät. Kumppanuus ja kumppanuusmallit ovat opinnäytetyössä käytettäviä termejä kuvaamaan edellä mainittua yhteistyötä. Tulen käyttämään myös termejä yhteistyömallit ja -kuviot.

Opinnäytetyön aihe nousi esiin opinnäytetyöni ohjaajan kanssa käytyjen keskustelujen pohjalta. Työn keskeisenä teemana toimii ei-kaupallinen yhteistyö. Ei-kaupallinen yhteistyö ja arvopohjainen kumppanuus ovat tämän työn teemoja ja rajoituksia, mutta eivät koko elokuvakeskuksen toimintaa koskevia rajoituksia. Elokuvakeskus haluaa tulevaisuudessa ulottaa toimintaansa myös kaupalliseen yhteistyöhön. Opinnäytetyöllä on merkitystä, jotta elokuvakeskus pystyisi erottamaan arvoperustaisen kumppanuuden ja kaupallisen yhteistyön.

Opinnäytetyöni on siis Keski-Suomen elokuvakeskukselle tehtävä kehittämistyö, jonka tuloksena suunnittelen elokuvakeskukselle kolme erilaista esimerkkiyhteistyömallia. Valmiiksi suunnitellut mallit helpottavat tulevien vuosien tapahtumien tuotannollista vaihetta. Opinnäytetyössäni kartoitan benchmarking-menetelmän ja haastatteluiden avulla, millaisia kumppanuusmalleja ja toimintoja muilla toimijoilla on olemassa. Yhdessä elokuvakeskuksen työntekijöiden ja hallituksen kanssa pohditaan, millaisia toimintoja elokuvakeskukselle on mahdollista näillä resursseilla luoda tämän työn kautta. Kumppanuudet eri toimijoiden kanssa voivat olla kertaluontoisia tai niistä voi muodostua tarpeen ja mielenkiinnon mukaan pidempiaikaisia kumppanuuskuvioita. Elokuvakeskukseen kohdistuva työ toteutetaan kyselytutkimuksella ja kyselytutkimuksen tuloksia jatkojalostetaan aivoriihessä.

Opinnäytetyöntekijänä tutkivan pohjatyön jälkeen luon Keski-Suomen elokuvakeskukselle kolme konkreettista esimerkkiä, kuinka kumppanuuksia muiden toimijoiden kanssa voisi lähteä luomaan ja toteuttamaan niin Jyväskylässä kuin maakunnissakin. Elokuvakeskus haluaa olla mahdollisuuksien mukaan olla toimija, joka herättelee ja kokoaa yhteen paikallisia toimijoita festivaaliensa kautta. Kumppanuusmallit suunnittelen kolmen teeman ympärille. Teemat ovat elokuva, paikallinen toimija/tapahtuma ja verkosto.

2 VERKOSTOJA METSÄSTÄMÄSSÄ- KUINKA ONNISTUA?

2.1 Tapahtumat ja verkostot

Suomi on täynnä erilaisia tapahtumia ja festivaaleja. Ne tuottavat yleisölle normaali-tarjonnasta poikkeavaa sisältöä. Ilman niiden tuomaa tarjontaa suomalainen kulttuurielämä voisi olla paljon köyhempää. Järjestäjästä riippumatta tapahtumat ja festivaalit tarvitsevat tapahtuman toteutusvaiheessa ympärilleen monenlaisia eri toimijoita. Usein festivaaliorganisaatiot ovat kevyitä toimijoita, jotka aktivoituvat tapahtuman lähestyessä (Iso-Aho 2012, 126). Näin on ollut myös Keski-Suomen elokuvakeskuksen alaisuuteen tulleiden tapahtumien laita. Arktisen Upeeta -elokuvafestivaali on herännyt eloon aina ennen tulevaa ja vaipunut taas horrokseen seuraavaan tapahtumavuoteen saakka. Viitasaaren elokuvaviikon vapaa-aikatoimen johtaja on järjestänyt tapahtumaa muiden töidensä ohella. Vaikka elokuvakeskuksellakaan ei ole ympärivuotisesti palkattua tapahtumatuottajaa, on heillä vuoden 2019 alusta saakka ollut palkattuna osa-aikainen tuottaja, jonka työtehtävään kuuluu organisoida elokuvakeskuksen tapahtumia. Osa-aikaisen tuottajan kautta pystytään luomaan tapahtumille aikaisempaa parempaa jatkuvuutta.

Finland Festivals ry on suomalaisten festivaalien kattojärjestö, jonka alaisuudessa toimii tällä hetkellä lähes sata festivaalia. Yhdistys toimii festivaalien edunvalvojana sekä vastaa muun muassa festivaaleihin liittyvistä tutkimuksista ja koulutuksista. Se myös järjestää koulutusta ja neuvontaa jäsenilleen. (Finland festivals ry 2019) Elokuvakeskus ja sen alla toimivat tapahtumat eivät tällä hetkellä ole osa Finland Festivals ry:tä. Vaikka yhdistyksen neuvontapalvelut ovat vain sen jäsenille, tarjoaa yhdistyksen tekemät tutkimustulokset muillekin kuin jäsenilleen tilaisuuden tutustua Suomen festivaalienttään ja festivaaleista tehtyjen tutkimusten tuloksiin. Yhdistyksen tutkimusten mukaan Suomen yksittäiset tapahtumaorganisaatiot ovat pääsääntöisesti liikevaihdoltaan ja henkilöstömäärältään pieniä mikroyrityksiä. Liikevaihdon näkökulmasta kulttuurikenttä ei siis näytä taloudellisesti merkittävältä, eivätkä tapahtumaorganisaatiot useinkaan ole voittoa tavoittelevia. Tällaisissa tilanteissa verkostot sekä tapahtumien merkitys tapahtumapaikkakunnille nousee tärkeään asemaan. Keski-Suomen elokuvakeskus sopii hyvin tähän kuvaan - onhan yhdistys voittoa tavoittelematon kulttuuriyhdistys, joka pyrkii elävöittämään keskisuomalaista elokuvakulttuuria toiminnallaan.

Yhteiskunnallinen tuki on suomalaisille festivaaleille erittäin tärkeää. Monet tapahtumat kuitenkin toteutetaan lippu- ja sponsorituloilla, sillä julkinen tuki on erittäin kysyttyä eikä sitä riitä kaikille. Kun julkinen tuki ei riitä, tulee vaihtoehtoisia rahoitusmuotoja miettiä. Varsinkaan marginaaliset tapahtumat eivät innosta rahoittajia investoimaan varoja tapahtumiin. Toimivat verkostot ovat tärkeä osa tapahtumia. Niiden avulla voidaan toteuttaa tapahtumia, joiden toteuttaminen yksistään voisi olla muuten voisi olla hankalaa tai mahdotonta. (Vartiainen 2016, 84.)

Kun tapahtumia ja festivaaleja suunnitellaan, tulee ottaa huomioon niiden toimintaympäristö. Tätä kautta pystytään hahmottamaan tapahtumien rooli sekä alueellinen merkitys kulttuuritarjontaan. Suunnitelmallinen verkostojen hankinta ja ylläpito on tarpeellista varsinkin silloin, kun järjestettävän tapahtuman resurssit ovat rajalliset. (Iso-Aho 2012, 128, 136.) Verkostojen kautta saadaan toimintaympäristö paremmin valjastettua tapahtuman tekemiseen, kuin yksin yrittämällä. Toimintaympäristön kartoitus on tärkeää myös siksi, että välttyttäisiin päällekkäisiltä toteutuksilta. Suomen kulttuurikenttä on festivalisoitunut, jonka seurauksena Suomessa järjestetään paljon sisällöltään samankaltaisia tapahtumia. (Vartiainen 2016, 86.) Keski-Suomen elokuva-keskuksen tapahtumat- Arktisen Upeeta-elokuvafestivaali ja Viitasaaressa elokuvaviikko- ovat erilaisia niin sisällöltään kuin toimintaympäristöiltäänkin. Hyvä on siis pohtia miten tapahtumat ja festivaalit tulee paikkakunnille toteuttaa ja kuinka paikkakunta vaikuttaa tapahtuman järjestämiseen. Onko paikkakunnilla esimerkiksi hyvä me-henki, jonka kautta tapahtumat voivat saada uutta pontetta. Vai onko toimintaympäristöt sellaisia, joissa voi turvallisesti kokeilla uusia ratkaisuja- hieman yleisöä kohahtaen?

On tärkeää osata rakentaa itselleen oikeanlainen ja sopivan kokoinen verkosto. Yksin tapahtuman tuottaminen voi olla haasteellista, kun taas liian ison tuotantoverkoston kasassa pitäminen ja organisointi voi tuottaa pään vaivaa ja viedä liikaa aikaa saatavaan hyötyyn nähden. Jotta verkostotyöskentely olisi kaikille hedelmällistä, tulee kumppaneilla olla yhteinen päämääränä, hyvä luottamussuhde toisiinsa sekä heidän olisi hyvä jakaa samoja näkemyksiä tapahtuman tärkeydestä. Työskentelyn tulisi olla avointa ja hyödyn tulisi jakaantua tasapuolisesti kaikille osapuolille. (Vartiainen 2016, 88.) Toimivien verkostojen merkitys on tärkeää myös siitä syystä yhteistyön osapuolille, että sen nähdään antavan lisäarvoa yhteistyöhön osallistuville. Tärkeää yhteistyö-

kumppaneiden etsimisessä ja verkostojen luomisessa on ottaa huomioon kaikkien toimijoiden erityispiirteet. Mitä yhteistyön osapuolet voivat toimintaan antaa ja mitkä ovat heidän vahvuutensa omalla toimialallaan. (Luonila 2016, 43-46).

Festivaaleilla ja festivaalituotannoilla on ennalta määritellyt tehtävät ja tavoitteet ja niiden organisointi on festivaalin ajatuksen luojalla- yhdistyksellä, yhteisöllä tai yrityksellä. Festivaalien ja tapahtumien ympärille rakentuvien verkostojen johtamisessa tapahtumanjärjestäjän on otettava vetovastuu. Vaikka tuotantotehtäviä olisikin jaettu verkoston eri osapuolille esimerkiksi heidän vahvuusalueidensa kautta, on kuitenkin pääjärjestäjän tehtävä huolehtia, että kaikki asiat hoituvat ja työskennellään yhdessä yhteisen päämäärän eteen. (Luonila 2016, 50-51.) Keski-Suomen elokuvakeskuksen tapahtumien tarkoitus on kiteytettynä kehittää elokuvakulttuuria ja tarjota yleisölle elokuvaelämyksiä. Jos siis elokuvakeskuksen tapahtumien tuottamiseen otetaan mukaan yhteistyökumppaneita, on elokuvakeskuksen rooli varmistua siitä, että yhteistyökumppanit tekevät sovitut asiat. Varmistetaanko työtehtävien jako ja toteutus sitten erilaisten yhteistyöpalaverien vai projektialustojen kautta, on elokuvakeskuksen itse ratkaistavissa.

Hyvänä esimerkkinä jo olemassa olevista ja toimivista kumppanuuksista voisi mainita vuoden 2018 Arktisen Upeeta -elokuvafestivaaleilla perjantaina näytösten yhteydessä toimineen kanttiinini. Vapaaehtoisvoimin toimiva vegaanikeittiö oli loihittanut teemaan sopivan pohjoismaisen menun yleisölle tarjolle (Arktisen Upeeta 2018). Festivaali antoi heille areenan, jossa tuotteita pystyi myymään ja keittiö tarjosi festivaalille lisäarvoa tuotteillaan. Keski-Suomen elokuvakeskus ei ole erikoistunut ruuanlaittoon, joten kanttiinitoiminnan tarjoaminen jollekin muulle toimijalle oli järkevä valinta. Kanttiinini tuotot lahjoitettiin hyväntekeväisyyteen. Esimerkiksi tällaisen toiminnan kautta festivaali voi saada lisäarvoa vegaanien ja vegaaniruuan ystävien keskuudessa. Viitasaarella keväällä 2019 Teijän keittiö oli myös mukana tarjoamassa tuotteitaan avajaispäivänä. Esimerkiksi tällaista yhteistyötä elokuvakeskuksella jo on. Tällaisten yhteistyökumppanuuksien etsintää ja toteuttamista pyritään tämän opinnäytetyön kautta saamaan elokuvakeskukselle entistä enemmän. Tulevaisuudessa elokuvakeskuksen olisikin hyvä perehtyä uusien tapahtumien toimintaympäristöihin ja kartoittaa millaisia mahdollisuuksia sieltä on mahdollisuus löytää. Jos jokin toiminto toimii Jyväskylässä se ei välttämättä tuota tulosta Viitasaarella ja toisinpäin.

2.2 Tapahtumat ja niiden toimintaympäristöt

Opinnäytetyön aihetta tarkastellessa on tärkeää käsitellä sitä, millaiset Keski-Suomen elokuvakeskuksen tapahtumapaikkakunnat itsessään ovat. Viitasaari on pieni keski-suomalainen kaupunki 4-tien varressa noin 100 kilometriä Jyväskylästä pohjoiseen. Vuoden 2017 tilastojen mukaan asukasluku oli 6411. Yli puolet kunnan asukkaista saa toimeentulonsa palveluelinkeinoista. (Viitasaaren kaupunki 2019.) Vastaavasti Jyväskylä on Suomen kaupungeista 7.suurin 142 000 asukkaallaan ja väestönkasvu on Suomen nopeimpia. Jyväskylä on tunnettu yliopistokaupunki, minkä takia noin kolmannes kaupungin väestöstä on opiskelijoita. Tapahtumakaupunkina Jyväskylä on myös Suomen kolmanneksi suurin messukaupunki ja neljänneksi suosituin kongressikaupunki. (Jyväskylän kaupunki 2019.) Voidaan siis todeta, että Jyväskylä sykkii ja elää koko ajan.

Molemmilla kaupungeilla on laadittuna omat kulttuurisuunnitelmat. Viitasaari muodostaa Pihtiputaan kanssa Wiitaunioni-nimisen yhteistoimintaorganisaation. Wiitaunionissa molemmat kunnat pysyvät itsenäisinä, mutta tietyt toiminnot ovat järjestetty yhdessä. Kulttuuristrategia on yksi yhteisistä toimenpiteistä. Uusin kulttuuriohjelma on laadittu vuosille 2019-2021. Heidän kulttuuristrategiansa pohjautuu molempien kuntien hyväksymiin kuntastrategioihin. Viitasaaren kaupunkistrategiassa mainitaan, että ”Viitasaari on rohkeasti innovatiivinen ja elinvoimainen, luonnonläheisyyttä tarjoava, vetovoimaisten palveluiden kaupunki”. Wiitaunionin kulttuuristrategian tarkoitus on kehittää kansalaisaktiivisuutta, edistää kulttuurillista monimuotoisuutta, luoda puitteita kulttuurille, koordinoida ja tuottaa tapahtumia, tukea kulttuurihankkeita, lisätä alueen vetovoimaisuutta ja tallettaa kulttuuriperintöä. (Wiitaunioni 2019)

Jyväskylän kaupungin uusiin kulttuurisuunnitelma on hyväksytty 29.11.2017 ja se pohjautuu Jyväskylän kaupunkistrategiaan ja hyvinvointisuunnitelmaan. Jyväskylä haluaa olla houkutteleva kulttuuriystävällinen ja taiteellisesti korkeatasoinen kaupunki, jossa pienet kulttuuritoimijat resonoivat kulttuurilaitosten kanssa. ”Taide, kulttuuri ja kulttuuriperintö toimivat kaupunkilaisten arjessa oppimisen, kasvun, sivistyksen ja hyvinvoinnin lähteinä.” Suunnitelmassa esitetään neljä strategista pääkehittämistä-

kohdetta, joiden avulla kulttuurielämää pidetään elinvoimaisena. Palveluita kohdentamalla, kulttuuri toimijoiden tiloja kehittämällä, oikeanlaisella elinkeinopolitiikalla ja profiloitumalla kaupungiksi, jossa toimii kulttuurialan ammattilaisia Jyväskylä toteuttaa kulttuurisuunnitelmaansa. (Jyväskylän kaupunki 2019)

Niin Viitasaaren kuin Jyväskylän kaupunki tukevat Keski-Suomen elokuvakeskuksen tapahtumia. Viitasaaren kaupunki tekee elokuvakeskuksen kanssa yhteistyötä ja myöntää elokuvaviikkoa varten toiminta-avustusta. Jyväskylän kaupunki myöntää elokuvakeskukselle toiminta-avustusta. Osa tästä avustuksesta on korvamerkitty Arktisen Upeeta -elokuvafestivaalin tuotannollisiin kuluihin.

Toimiva festivaali voi olla pienille paikkakunnille tärkeä - Se voi olla kauan odotettu tapahtuma, joka rakentaa paikkakuntalaisten identiteettiä ja vaikuttaa positiivisesti paikkakunnan imagoon. Tapahtumat tuovat vaihtelua arkeen. Hyvin onnistunut tapahtuma kantaa kauas, sillä esiintyjät, asiakkaat ja vapaaehtoiset vievät mennessään positiivista viestiä. Tämä on etu varsinkin vuosittain järjestettäville tapahtumille. (Iso-Aho 2011, 14-15.) Nämä näkökulmat huomioon ottaen Viitasaaren elokuvaviikolla on merkitystä viitasaarelaisten arjen pysäyttäjänä. Jalkautuminen paikkakunnalle voi edesauttaa tapahtuman tuottamista positiivisessa mielessä.

Jyväskylä on nuorekas kaupunki, jossa tapahtuu ja jonne suomalaiset haluavat muuttaa. Festivaalit tuovat kaupunkilaisille kohtaamispaikkoja, tilan hypätä hetkeksi arjesta pois ja nauttia kulttuurin hedelmistä. Ne pitävät elinvoimaa yllä ja ovat mukana kehittämässä kaupunkikulttuuria. (Kainulainen 2016, 204.) Arktisen Upeeta -elokuvafestivaalin tarkoitus on tuoda harvinaista pohjoismaista elokuvatuotantoa tunnetuksi keskisuomalaisten keskuuteen. Olisikin tarpeen tarkastella, minkälaisia ei-kaupallisia verkostoitumismahdollisuuksia elokuvakeskukselle voi kehittää Jyväskylän alueella - Löytyykö paikkakunnalta toimijoita, jotka olisivat kiinnostuneita mahdollisuudesta verkostoitua tällaisen tapahtuman ympärille esimerkiksi samanlaisten arvojen kautta. Mainitsemisen arvoista on esimerkiksi vuoden 2018 festivaaleilla ollut yhteistyö vapaaehtoisvoimin toimivan vegaanikeittiökollektiivin Teijän keittiön kanssa. Kollektiivi valmisti festivaalien kahvioon pohjoismaisen menun. Tulot lahjoitettiin hyväntekeväisyyteen ja kyseisen yhteistyön kautta festivaali sai lisäarvoa ja kollektiivi näkyvyyttä.

Viitasaaren elokuvaviikko ja Arktisen Upeeta -elokuvafestivaali eivät välttämättä itsessään ole sellaisia tapahtumia, jotka vetävät paikkakunnalle matkailijoita. Kuitenkin

näen niiden olevan hyviä täydennyksiä paikkakunnalla vierailevien matkailijoiden kokonaiselämykseen. Ulkomaalaiselle Keski-Suomeen suunnanneelle matkailijalle voisi olla ainutlaatuinen elämys päästä tutustumaan pohjoismaiseen elokuvaan Ilokiven pienessä ja intiimissä elokuvateatterissa. Tai voisiko talvilomaansa viettävä kansa poiketa Viitasaarella elokuvissa ja sen jälkeen nauttia oheistapahtumissa Viitasaaren yössä? Tämä vaatisi yhteistyön luomista matkailupalveluiden ja kulttuurituottajien välille.

Tapahtumien tuottaminen on kuin palapelin rakentaminen- on tärkeää osata valita oikeat palaset, jotka loksahdavat paikoilleen kuin itsestään. Tapahtumapaikkakuntaan tutustuminen ja verkostojen kartoittaminen ovat tärkeitä toimintoja. Kun paikalliset toimijat ovat tiedossa ja tuttuja, voidaan hyödyntää muun muassa heidän asiantuntijuuttaan tapahtuman tuotannossa. (Kinnunen 2011, 42.) Keski-Suomen elokuvakeskuksen toimipaikka on Jyväskylä, joten paikallisten kumppanien kerryttäminen Viitasaarelle voisi helpottaa esimerkiksi tapahtuman esijärjestelyitä ja vapaaehtoisten etsintää. Luohan yhteistyökumppaneiden yhteinen tavoite onnistuneesta tapahtumasta esimerkiksi luottamusta työtehtävien vastuunjaossa.

3 KESKI- SUOMEN ELOKUVAKESKUS

Tämän opinnäytetyön tilaajana toimii jyväskyläläinen Keski-Suomen elokuvakeskus. Se on voittoa tavoittelematon kulttuuriyhdistys, joka on perustettu vuonna 2000. Yhdistyksen toiminta keskittyy Keski-Suomeen. Yhdistys pyrkii tarjoamaan asiakkailleen laadukkaita elokuvaelämyksiä ikään katsomatta. Elokuvakeskuksen päämääränä on edistää elokuva- ja muuta audiovisuaalista kulttuuria. Tavoitteen saavuttamiseksi elokuvakeskus järjestää elokuvatapahtumia ja yleisötilaisuuksia sekä tiedotus- koulutus- ja elokuvakasvatustoimintaa ja elokuvien ja audiovisuaalisen materiaalin levitys- ja esitystoimintaa. Yhdistys haluaa toimia myös linkkinä elokuvan tekijöiden, katsojien, tutkijoiden ja tukijoiden välillä. (Keski-Suomen elokuvakeskus 2018)

Yhdistyksen toiminnasta vastaa viisijäseninen hallitus puheenjohtajan johdolla. Elokuvakeskuksella työskentelevät kaksi vakituista työntekijää, toiminnanjohtaja sekä elokuvatyöntekijä. Yhdistyksen palkkalistoilla vuonna 2017 toimi myös osa-aikainen elokuvatyöntekijä, kaksi elokuvakasvattajaa sekä festivaalituotantoon liittyen palkat-

tiin myös osa-aikaisia tuottajia sekä apulaistuottaja. Yhdistys tarjoaa korkeakouluharjoittelijoille mahdollisuuden päästä tekemään opintoihinsa liittyviä harjoitteluita tai muita koulutukseen liittyviä tehtäviä kuten opinnäytetöitä. (Keski-Suomen elokuvakeskus 2017)

Elokuvakeskuksen toiminnan idea on toimia yhteiskunnallisena vaikuttajana. Tavoitteena on tuottaa eri kohderyhmille laadukasta elokuvatarjontaa sekä antaa mahdollisuus yleisölle saada erilaisia elokuvakokemuksia kuin mitä suuret kaupalliset elokuvateatterit yleisölleen tarjoavat. Koska elokuvakeskus on pieni toimija, se antaa yhdistykselle mahdollisuudet reagoida yleisön palautteeseen nopeasti sekä kokeilla erilaisia malleja ja tapoja tuottaa laadukasta elokuvatoimintaa yleisölle (Laiho 2018). Tätä mallia on hyvä osata käyttää hyväksi esimerkiksi keräämällä palautetta tai ottamalla yleisö mukaan toimintojen suunnitteluun. Myös kentältä tuleva viesti voidaan kätevästi ottaa huomioon ja mukauttaa toiminnot sen mukaan.

3.1 Esitystoiminta

Kiertueteatteri Kino Metso on Keski-Suomen elokuvakeskuksen ylläpitämä Keski-Suomen maakunnissa kiertävä elokuvateatteri, joka on tärkeä osa elokuvakeskuksen ydintoimintaa. Kino Metso jalkautuu maakuntaan esittäen elokuvia niin auditorioissa, koulujen saleissa, erilaisissa kulttuuritiloissa kuin ulkoilmanäytöksinäkin. Kiertävän teatterin avulla pyritään tarjoamaan sellaisille kohderyhmille elokuvia, joilla ei pitkien matkojen tai muiden syiden takia ole mahdollisuutta päästä käymään elokuvateattereissa. Kino Metson näytökset koostuvat niin uutuuselokuvista kuin klassikoista.

Keski-Suomen elokuvakeskukselta on mahdollista tilata lisäpalveluita muun muassa työpajoja, alustuksia sekä elokuva-aiheisia keskusteluja näytösten yhteyteen. Näitä palveluita ovat muun muassa erilaiset tapahtumakonseptit kuten leffapiknikit, -brunsit ja sing along -näytökset. Vuonna 2017 Kino Metson näytöksiä nähtiin Keski-Suomessa yhteensä 12 paikkakunnalla sekä kolmella paikkakunnalla maakunnan ulkopuolella. (Keski-Suomen elokuvakeskus 2017, 4.) Asiakkailta saadun palautteen mukaan Kino Metson elokuvatoiminta lisää arvostusta omaa kotipaikkakuntaa kohtaan (Keski-Suomen elokuvakeskus 2017, 4). Elokuvakeskuksen tuottama elokuvatoiminta voi monilla paikkakunnilla olla ainoa tapa päästä nauttimaan elokuvaelämyksistä.

Keski-Suomen elokuvakeskus tekee yhteistyötä Jyväskylän yliopiston ylioppilaskunnan kanssa Ilokiven yhteydessä. Ilokivi on 60 paikkainen ylioppilaskunnan alaisuudessa toimiva teatteritila, jonka kapasiteetti on 365 henkilöä. Ilokivi on remontoitu täysin vuonna 2016 ja tilasta on tehty esteetön. Tila muokkautuu käyttäjänsä mukaan, sillä Ilokivellä on monenlaista toimintaa elokuvanäytöksistä rock-bändien keikkoihin. Tiloissa toimii baari, joka mahdollistaa viinilasin nauttimisen elokuvanäytösten yhteydessä. (Ilokivi On Stage 2019.)

Elokuvakeskuksen ja Ilokiven yhteistyö keskittyy sarjatoimintaan. Elokuvien sarjatoiminta tarkoittaa esityssarjoja, jotka pyörivät Ilokivellä koko kauden ajan vakiintuneeseen ilta-aikaan. Sarjoilla voi olla esimerkiksi tietty tema, jota sarjan aikana nähtävät elokuvat käsittelevät. Elokuvavalintojen kautta pyritään tuomaan näytöksiin elokuvia, joiden kautta katsoja pystyy tutustumaan monipuoliseen elokuvataiteeseen. Tavoitteena on myös tuoda esitykseen elokuvia monipuolisesti eri kulttuureista ja teemoista. Kaudella 18-19 sarjatoiminnan elokuvia katsottiin Ilokivessä maanantai- ja tiistai-iltaisina. Tavoitteena on luoda jatkuvuutta elokuvanäytöksille ja tavoittaa uutta yleisöä. (Keski-Suomen elokuvakeskus 2019.)

Vuonna 2017 järjestettiin Valotus-sarja, jonka puitteissa näytettiin yhteensä 25 elokuvaa kevät- ja syyskaudella. Lisäksi näytöksiin sisällytettiin teemailtoja (saamelainen ilta, tanssin ilta, vihan ilta ja runoilta), joihin kutsuttiin elokuvantekijöitä ja taitelijoita keskustelemaan aiheesta. Keskustelut veti elokuvakeskuksen oma elokuvakasvattaja Kalle Pennanen. (Keski-Suomen elokuvakeskus 2017, 5-6.)

Kansallisen audiovisuaalisen instituutin aluesarja on palannut tauon jälkeen Jyväskylään keväällä 2017. KAVI:n elokuvia katsellaan elokuvakeskuksen toimesta kerran viikossa Jyväskylässä Ilokivellä. Aluesarja tuo Jyväskylään katsojien iloksi klassikoita 35 mm filminauhalla näytettynä. Sarja tuotetaan yhdessä Jyväskylän yliopiston ylioppilaskunnan kanssa kuten muutkin Ilokiven näytökset. (Keski-Suomen elokuvakeskus 2018, 6.)

Keski-Suomen elokuvakeskus järjestää yhteistyössä Jyväskylän kaupunginkirjaston ja kaupungin kulttuuripalveluiden kanssa elokuvatoimintaa kirjastossa kaikenikäisille katsojille. Yhteistyön tekeminen kirjastojen kanssa on aina kuulunut osaksi elokuvakeskuksen toimintaa. (Keski-Suomen elokuvakeskus 2019, 9.) Tarinat kuuluvat kirjas-

toon, miksi eivät myös elokuvat. Kirjasto on myös saavutettavissa koko kansalle riippumatta sosioekonomisesta statuksesta. Elokuvat kuuluvat kaikille. Kirjaston näytöksiin on vapaa pääsy.

Kino Hopea -elokuvasarja on tarkoitettu varttuneemmalle väelle ja sen näytökset järjestetään päiväaikaan kirjaston Minnansalissa. Salin kapasiteetti on 200 paikkaa. Näytösten jälkeen on mahdollisuus jäädä keskustelemaan näytöksestä. Minikinossa tarjotaan perheen pienimmille mahdollisuus tutustua elokuvamaailmaan kerran kuukaudessa. Näytökset järjestetään kirjaston satuhuoneessa, johon mahtuu 50 innokasta elokuvan katselijaa. (Keski-Suomen elokuvakeskus 2017, 6)

3.2 Tapahtumat

Opinnäytetyöhöni liittyen tärkein Keski-Suomen elokuvakeskuksen toiminnan osa-alue ovat tapahtumat. Niistä tarkemman tarkastelun alla tässä työssäni ovat Arktisen Upeeta -elokuva festivaali sekä Viitasaaren elokuvaviikko. Keski-Suomen elokuvakeskus pyrkii toteuttamaan toiminnassaan monipuolista tapahtumatoimintaa niin Jyväskylässä kuin maakunnissakin. Tapahtumien kautta on tarkoitus rikastuttaa maakunnan kulttuuritapahtumien tarjontaa ja tarjota elokuvia uusille kohderyhmille. Tavoitteena on myös luoda uutta ja rakentaa yhteistyötä niin elokuva-alan, taiteen alan kuin erilaisten kulttuuritoimijoiden välillä. (Keski-Suomen elokuvakeskus 2019, 4-5.) Esimerkiksi vuonna 2018 lanseerattiin yhdessä jyväskyläläisen Äkkigallerian sekä Taiteen edistämiskeskuksen Jyväskylän toimipaikan kanssa Tuokaa tuolit! -hanke. Hankkeen ideana on, että katsojat tuovat omat elokuvatuolinsa mukanaan. Näytöksiin matkataan yhdessä jakkarat kainalossa, sillä näytöspaikkaa ei ennalta kerrota.

Vakiintuneita vuosittaisia tapahtumia, joihin Keski-Suomen elokuvakeskus osallistuu omalla panoksellaan ovat toukokuussa järjestettävä Yläkaupungin Yö, perheen pienimmille suunnattu Lasten Lysti sekä kesätapahtuma Lounaispuiston kesä. (Keski-Suomen elokuvakeskus 2017, 7.) Elokuvakeskus on järjestänyt myös ulkoilmanäytöksiä, joiden suosio kasvaa vuodesta toiseen. Jyväskylässä ulkoilmanäytöksiä järjestetään leffapiknikkeinä Lounaispuistossa. Tarjolla on kaikenlaista elokuvaa - niin pohjoismaista, kotimaista kuin eurooppalaisia uutuuselokuviakin. Nälkäisille piknikeillä voidaan tarjoilla tilaisuudesta riippuen myös lyhytelokuvia sekä musiikkiesityksiä. (Keski-Suomen elokuvakeskus 2019, 5.)

Hurmos

Keski-Suomen elokuvakeskus on järjestänyt kiertuemuotoista koulukinotoimintaa. Hurmos-niminen koululaisfestivaali keräsi vuosittain 12 000 lasta ja nuorta ympäri Keski-Suomea nauttimaan elokuvista koulupäivänsä aikana. Ajankohtaisten asioiden käsitteleminen elokuvan keinoin poikkeaa oppilaitosten arjesta ja jää pitkäksi aikaa oppilaiden mieliin. 10 vuotta kestänyt toiminta laitettiin tauolle vuonna 2017 riittämättömien resurssien ja rahoituksen puutteen vuoksi. Toimintaa pyritään käynnistämään uudelleen tulevina vuosina potentiaalisten yhteistyökumppaneiden kanssa. (Keski-Suomen elokuvakeskus 2019, 12.)

Viitasaaren elokuvaviikko

Viitasaaren elokuvaviikko siirtyi keväällä 2017 Viitasaaren kaupungin alaisuudesta Keski-Suomen elokuvakeskukselle. Entinen pääjärjestäjä Viitasaaren kaupunki säilyy tapahtuman yhteistyökumppanina. Pääpaikkana nimensä mukaisesti toimii Viitasaari. (Keski-Suomen elokuvakeskus 2017, 9.) Elokuvaviikko on yksi maamme vanhimmista elokuvafestivaaleista (Yle, 2017). Viitasaaren elokuvaviikolla on vuodesta 1980 alkaen jaettu Humanismin käsi -palkintoa. Ajankohdallisesti elokuvaviikkoa juhlitaan keväällä. Vuonna 2019 elokuvaviikko järjestettiin 1.-7.4. Viikon aikana näytettiin yhteensä 20 elokuvaa ja yleisöä tavoitettiin viikon aikana yhteensä 1500 katsojaa (Viitasaaren elokuvaviikko, 2019).

Viitasaaren elokuvaviikolla tarjotaan yleisölle menneen vuoden parhaimmat kotimaiset elokuvat. Mahdollisuuksien mukaan näytöksissä on mukana elokuvien ohjaajia ja muita tekijävieraita. Lisäksi viikolla on muutakin ohjelmaa yleisölle mahdollisuuksien mukaan. Esimerkiksi keväällä 2018 Miekkaniemen majatalossa järjestettiin filminäytös. Elokuvakeskuksen toimintaan kuuluu myös elokuvakasvatus- näinpä elokuvaviikon aikana elokuvakeskus tarjoaa mahdollisuuden Viitasaaren oppilaitosten oppilaille nauttia elokuvista Koulukinon kautta. Koulukinonäytökset puretaan näytösten jälkeen yhdessä elokuvakasvattajan kanssa.

Arktisen Upeeta

Arktisen Upeeta täyttää 20 vuotta syksyllä 2019. Seuraava festivaali järjestetään nimensä mukaan arktiseen aikaan marraskuun alussa 2019. Festivaalin tarkoitus on tukea ja kasvattaa pohjoismaisen elokuvan tunnettavuutta sekä saada sille nostetta. Festivaali on siis jo hyvän tovin pyrkinyt tuomaan pohjoismaista elokuvaa näkyväksi suomalaisessa kulttuurielämässä ja varsinkin keskisessä Suomessa. Festivaalia on järjestänyt vuosina 1997-2017 jyvaskyläläinen Nordic Glory Festival ry. Yhdistyksen alustuksen takia festivaali siirtyi osaksi Keski-Suomen elokuvakeskuksen toimintaa. Elokuvakeskus järjesti Arktisen Upeeta ensimmäisen kerran toimintansa alla 22.-26.10.2018. Festivaalin aikana näytettiin 19 elokuvaa ja niitä katseltiin yhteensä tuhatpäisen yleisön voimin. (Arktisen Upeeta 2018.)

Arktisen Upeeta -festivaalin ohjelmistossa on vuosien varrella nähty niin kokopitkiä elokuvia, lyhytelokuvia, dokumentteja kuin kokeellisempiakin elokuvia. Tarjontaan on mahtunut myös animaatioita sekä mykkäelokuvia säästyksellä. Aikoinaan festivaaliin on kuulunut myös elokuvakilpailu- ohjaajavieraita, koulukinoja sekä festivaaliclubeja unohtamatta. (Mattila 2013, 23.) Kaiken kaikkiaan Keski-Suomen elokuvakeskuksella on paljon tarjontaa vakiintuneessa toiminnassaan.

Tapahtumapuolella festivaalit ovat uusi tulokas, jonka takia pidempiaikaisia kumppanuussuhteita ei ole vielä kerennyt muodostua. Ensimmäiset kerrat tuotannot on pyritty saattamaan kunnialla lävitse, jotta nähdään, kuinka tapahtumat rakentuvat ja kuinka niiden tuotanto muotoutuu elokuvakeskuksen sisälle. Kun kokemusta tapahtumien läpiviennistä karttuu, pystytään varmasti tulevaisuudessa laajentamaan tuotannon näkökenttää myös potentiaalsiin yhteistyökumppaneihin nykyistä enemmän.

Kun kummatkin tapahtumat, niin Viitasaaren elokuvaviikko kuin Arktisen Upeetakin, on kerran tuotettu ja toteutettu kunnialla lävitse on, pystytään katsomaan taakse päin tapahtumien elinkaarta ja oppimaan. Kuinka tapahtumat Keski-Suomen elokuvakeskuksen alaisuudessa toimivat ja millä tavoin niitä voidaan ryhtyä kehittämään pitkäjänteisemmin ajatellen tapahtumien tulevia elinkaaria- esimerkiksi yhteistyökumppanuuksien kautta. Millaisia kumppanuuksia voitaisiin solmia ja millaisia mahdollisuuksia vastavuoroisesti elokuvakeskuksella on tarjota muille.

4 KEHITTÄMISTYÖN MENETELMÄT

Tämän opinnäytetyön tekemisessä käytin kehittämistyön menetelmistä benchmarking-menetelmää, haastattelua, sähköistä kyselyä Keski-Suomen elokuvakeskuksen työntekijöille ja hallitukselle sekä aivoriieheä. Lähestyin sähköpostitse viittä muuta opinnäytetyön kannalta merkityksellisiä elokuvafestivaalien järjestäjiä benchmarking-tarkoituksessa. Benchmarking ei sujunut alkuun odotusten mukaisesti, minkä vuoksi päädyin haastattelemaan Arktisen Upeeta -festivaalin aikaisemman kulttuuriyhdistyksen Nordic Glory:n puheenjohtajaa sekä Viitasaaren elokuvaviikon edellistä tuottajaa, Viitasaaren kaupungin vapaa-aikatoimen johtajaa.

4.1 Benchmarking

Benchmarking, benchmarkkaus, benchmarking-menetelmä - rakkaalla lapsella on monta nimeä. Se tarkoittaa suomen kielessä esimerkiksi vertailua, kikka-analyysia, vertailevaa arviointia, esikuva-arviointia, parhaiden käytänteiden etsimistä tai parantamista. Benchmarking on yksinkertaisimmillaan parhaiden käytänteiden etsimistä muilta toimijoilta. Sen tarkoitus ei kuitenkaan ole kopioida tai arvostella vertailtavana olevan toimijan toimintatapoja, vaan arvioida ja soveltaa niitä. Toisin sanoen siis tutkia ja vertailla toisten tapaa toimia. Benchmarking-menetelmän motivaattorina toimii oman toiminnan kilpailukyvyn ylläpitäminen tai parantaminen. Käsitteenä benchmarking on moninainen eikä sille ole yksiselitteistä mallia toimia tai selittää sitä. Sille ei myöskään ole suoraa suomenkielistä käännöstä, minkä vuoksi se on tullut suomen kieleen lainasanana. (Karjalainen 2002.) Tässä tapauksessa se toimii tavoitteena parantaa omaa toimintaa ja löytää esimerkiksi toisilta elokuvafestivaaleilta hyviä toimintoja hyödynnettäväksi ja muokattavaksi elokuvakeskuksen toimintaan.

Tietoa toisista organisaatioista ja heidän käytänteistään voi kerätä muun muassa erilaisten tunnuslukujen kautta tai internetissä julkaisuista tiedoista (artikkelit, kotisivut). Benchmarking-menetelmää voidaan toteuttaa myös vieraillemalla organisaatioissa ja haastatteleamalla omistajia tai työntekijöitä. (Ojasalo, Moilanen, Ritalahti 2014, 42-43.) Tähän opinnäytetyöhön liittyen tarkasteltiin muista saman tyyლისistä festivaaleista ja tapahtumista tehtyjä mahdollisia julkaisuja, heidän verkkosivujaan sekä viittä elokuvafestivaalien järjestäjää lähestyttiin sähköpostitse toimitettavalla kyselyllä. Benchmarking-menetelmän kohteiksi valikoituivat Kino Ylläs Ylläkseltä, Red

Carpet-elokuvafestivaali Hyvinkäältä, Saarijärven elokuvaviikko Saarijärveltä, Skabmagovat-elokuvafestivaali Inarista ja Sodankylän elokuvajuhlat Sodankylästä. Edellä mainitut tapahtumat ovat valikoituneet mukaan sen takia, että niissä on samoja elementtejä kuin Keski-Suomen elokuvakeskuksen tapahtumissa. Benchmarkingin ajatuksena oli ottaa mallia heidän toiminnoistaan ja kehittää siitä palasia sopiviksi elokuvakeskuksen toimintaan. Valitettavasti määräaikaan mennessä vastauksia tuli vain yksi kappale, muistutusviesteistä huolimatta.

Tarkastelin elokuvafestivaalien ja -tapahtumien verkkosivuja. Niin heidän, ketä lähestyin sähköpostitse, kuin muidenkin elokuvatapahtumien verkkosivuja. Valitettavasti työn edetessä täytyi todeta, ettei elokuvafestivaalit ja -tapahtumat ole avanneet omia yhteistyömallejaan verkkosivuillaan tai julkaisuissaan juurikaan. Yhteistyön maininta rajoittuu usein julkaisujen lopussa olevaan yhteistyökumppaneiden listaukseen ja logojen esittelyyn sekä tapahtuman jälkeen kirjoitettuihin kiitos-sanoihin. Opinnäytetyssäni tarkastelemiani yhteistyömalleja ei ole heidän sivuillaan lukijalle avattu. Kun tarkastelee Keski-Suomen elokuvakeskuksen ja sen alaisuudessa toimivan Arktisen Upeeta -elokuvafestivaalin verkkosivuja, voidaan todeta, että elokuvakeskus noudattaa muiden samankaltaisten toimijoiden kanssa samaa linjaa. Rahoittajien sekä tärkeimpien yhteistyökumppanien logot löytyvät verkkosivuilta, muttei mainintaa juurikaan muusta yhteistyötoiminnasta. Viitasaaren elokuvaviikolla ei ole käytössä kuin Facebook-sivusto.

Kuten aikaisemmin tuli ilmi, lähestyin sähköpostitse useita pieniä elokuvakeskuksen kannalta merkittäviä elokuva- tai kaupunkifestivaalien työntekijöitä, mutteivät he joko vastanneet kyselyyni taikka tapaaminen olisi haluttu sopia kasvotusten, eikä se maantieteellisesti useinkaan ollut mahdollista. Taiteen keskustoimikunnan julkaisussa käsitellään muun muassa yritysten halukkuutta tuoda julki sponsorointiin ja yritysyhteistyöhön liittyviä asioita. Julkaisussa todetaan, että kulttuurialan sponsorointiin liittyvän kyselyn vastausprosentti jäi alhaiseksi, eikä tarkkaa käsitystä yritysten sponsorointiin sijoittamista varoista kyselyssä saatu selville (Oesch 2002, 23). Tämä tukee myös opinnäytetyöhöni liittyvää kyselyä. Vaikka opinnäytetyössäni on tarkoitus kartoittaa kumppanuusmalleja, joissa varat eivät liiku, on kumppanuusmallit kuitenkin tuotannollinen osa, joka voi vaikuttaa festivaalien ja tapahtumien talouteen. Lähes olemattoman vastausmäärän vuoksi on hankala arvioida, johtuiko vastaamattomuus haluttomuudesta valottaa tietoa yrityksestään tai tapahtumastaan kilpailijoille ja muille

samankaltaisille toimijoille. Vai johtuiko vastaamattomuus kiireestä tai muista tuotantoihin liittyvistä seikoista esimerkiksi työntekijöiden osa-aikaisuudesta tai tapahtumien lyhyistä tuotantoajoista.

4.2 Sähköinen kysely

Laadin Keski-Suomen elokuvakeskuksen työntekijöille ja hallitukselle sähköisen kyselyn heidän ajatuksistaan ja kokemuksistaan erilaisista kumppanuuksista. Kysely on yhteiskuntatieteellisessä tutkimuksessa yksi eniten käytetyimmistä menetelmistä (Ojasalo yms. 2014, 121). Kyselyn tarkoituksena oli kartoittaa sitä, minkälaisiin kumppanuuksiin elokuvakeskuksen työntekijät ja hallituslaiset ovat törmänneet työssään ja harrastustensa parissa ja voisiko niitä hyödyntää myös elokuvakeskuksen tapahtumia ajatellen. Tarkoitus oli myös selvittää, onko heillä mielessä malleja, joita he eivät välttämättä haluaisi ottaa itse käyttöön elokuvakeskukselle. Kyselytutkimuksen avulla voidaan kerätä laaja tutkimusaineisto suhteellisen helposti ja tehokkaasti. Huonona puoleena pidetään sitä, ettei pystytä olemaan varmoja, kuinka tosissaan vastaajat ovat suhtautuneet kyselyyn vastaamiseen. (Ojasalo yms. 2014, 121-122.)

Kyselyn kautta saadaan kerättyä elokuvakeskuksen työntekijöiltä pohja-aineisto, jota lähdetään jatkojalostamaan aivoriihen kautta kohti valmiita kumppanuusmalleja. Sähköiset kyselyt ovat yleistyneet kehittyneen tietotekniikan ansiosta. Sähköisten kyselyiden toteuttamiseen löytyy useita maksuttomia internetsovelluksia. Sähköisten menetelmien etuna on lisäksi se, ettei niiden käytöstä synny paino- tai postituskuluja. Helpous on kuitenkin samalla haaste sähköisissä kyselyissä. Niiden nopea toteuttaminen ja vaivaton eteenpäin lähettäminen on myös kasvattanut räjähdysmäisesti niiden luomista. Tämä voi aiheuttaa niin sanottua vastausväsymystä, kun potentiaalisten vastaajien sähköiset kanavat täyttyvät erilaisista kyselyistä. Sähköisten kyselyiden vastaajamäärät ovatkin romahtaneet vuosien saatossa. (Ojasalo yms. 2014, 128-129.)

Kyselyn toteutin Webropol- kyselytutkimustyökalun avulla. Webropol-sovelluksen kautta voidaan laatia kyselylomake, kerätä vastaukset ja raportoida tuloksia. Myös erilaisia menetelmiä tietojen analysointiin on käytössä. Kysely sisälsi 7 avointa kysymystä sekä ”sana on vapaa”- osion. Kyselyyn vastaaminen vei vastaajalta arviolta 15-20 minuuttia. Tämän kerrotaan myös olevan keskimääräinen vastausaika kyselyihin (Oja-

salo ym. 2014, 131). Potentiaalisia kyselyyn vastaajia oli kyselyn lähettämishetkellä yhteensä 8 henkilöä, 4 työntekijää ja 4 hallituksen jäsentä. Määräajassa kyselyyn saapui 6 vastausta. Vastausprosentti oli 75. Vastausväsymystä ei ilmennyt tämän kyselyn vastaajissa. Kyselyn vastaajajoukko rajattiin koskemaan elokuvakeskuksen hallitusta ja työntekijöitä. Syy näin rajatulle joukolle oli se, että yhteistyön tekemistä ja suunnittelua ei ole näin tarkoin mietitty aikaisemmin työntekijöiden ja hallituksen kesken. Työntekijät ovat kuitenkin he, jotka yhteistyökumppanuuksia jatkossa muodostavat yksin tai yhdessä hallituksen kanssa. On erittäin tärkeää kartoittaa heidän mielipiteensä ja toiveensa asiaan liittyen, sillä yhteistyökumppanuuksien luominen tulee koskemaan elokuvakeskuksen toiminnassa heitä eniten. Perustuksien tulee olla kunnossa, kun taloa aletaan rakentamaan. Miksi ei olisi näin myös yhteistyökumppanuuksien rakentamisessa.

Kyselyn kysymykset olivat laadullisia kysymyksiä, eikä kyselyssä ollut yhtään määrällistä kysymystä. Kyselyssä ei ollut tärkeää saada tietää vastaajien ikää, sukupuolta tai ammattijakaumaa vaan tärkeämpää oli kerätä ajatuksia aiheesta. Tämän takia kyselyyn valikoitui vain laadullisia kysymyksiä. Kyselyn tulokset antoivat opinnäytetyön tekijälle hyödyllistä tietoa aiheesta, jota myös käytettiin hyväksi uusia menetelmiä kehitettäessä. Kyselytutkimus ja sen tulokset tässä tapauksessa ovat luotettavia, sillä saatuja tuloksia voidaan käyttää uusien muotojen luomisessa.

4.3 Haastattelu

Käytin yhtenä osana opinnäytetyötäni yhtä käytetyimmistä tiedonkeruumenetelmistä, haastattelua (Ojasalo ym. 2014, 106). Se yhdistettynä muihin käytettyihin kehittämistyön menetelmiin sopi hyvin osaksi työtä. Haastatteluiden kautta sain uusia näkökulmia työhöni, niin kuin haastattelu usein työlle antaa. Haastatteluiden ajatuksena on löytää haastateltaviksi sellaiset henkilöt, joilla uskotaan olevan hallussaan tietoa tai kokemusta asioista tai keiden uskotaan tietävän aiheeseen liittyvistä toiminnoista (Eskola, Lätti, Vastamäki 2018).

Koska ensimmäinen suunnitelma kumppanuusmallien kartoittamiseksi muilta elokuvafestivaaleilta ja -tapahtumilta benchmarking-menetelmää hyödyntäen ei tuottanut toivottua tulosta, päädyin haastattelemaan Arktisen Upeeta -festivaalin järjestäjätä-

hon Nordic Glory ry:n hallituksen puheenjohtajaa Anniina Hartikaista sekä Viitasaa-
ren elokuvaviikon edellistä tuottajaa Jorma Rihtoa. He ovat kumpikin toimineet Keski-
Suomen elokuvakeskukselle siirtyneissä tapahtumissa aikaisemmin, joten heidän
kauttaan pystyi laajentamaan kuvaa näiden tapahtumien historiasta ja aikaisemmista
kumppanuuksista.

Toimitin etukäteen sähköpostitse haastattelun kysymykset haastateltavalleni Anniina
Hartikaiselle, jotta hän pystyi valmistautumaan tulevaan. Itse haastattelu tapahtui
kasvotusten Hartikaisen toimistolla Jyväskylässä. Jorma Rihto vastasi haastattelun
kysymyksiin sähköpostitse, sillä työskentelimme eri paikkakunnilla. Haastattelujen
kautta sain arvokasta tietoa tapahtumien historiasta, jota pystyin soveltamaan työs-
säni.

4.4 Aivoriihi

Ryhmätyöskentelyllä on suuri merkitys uusien toimintatapojen ja innovaatioiden ke-
hittämisessä. Ryhmätyöskentelytilanteen ilmapiirin tulee olla avoin ja innostava, jotta
ajatukset pääsevät vapaasti ilmoille. Tunnelman tulee mahdollisuuksien mukaan olla
kiireetön ja kielteisyyttä on pidettävä tilasta poissa. Kielteiset huomiot ja kommentit la-
tistavat helposti tunnelman ja kyky tuottaa luovia ratkaisuja vähenee. (Ojasalo ym.
2014, 158-159.) Keski-Suomen elokuvakeskuksen hallitus ja työntekijät ovat pieni ja
tiivis, ennalta toisensa tunteva porukka, jossa ajatusten vaihtoa voi tehdä ilman tuo-
mituksi tulemisen pelkoa. Tämä on tärkeää, kun ryhmätyöskentelyä toteutetaan.

Tutustuttuani sähköisen kyselyn vastauksiin ja analysoitunani niitä, pidin elokuvakes-
kuksen väelle aivoriihen kyselyn synnyttämien ajatusten pohjalta. Aivoriihen aikana
tutustuimme sähköisen kyselyn vastauksiin ja keskustelimme sen herättämistä ajatuk-
sista. Tilaisuuteen osallistui minun lisäksi 4 elokuvakeskuksen työntekijää. Läh-
dimme pohtimaan kuinka vastauksia voisikaan elokuvakeskuksen toimintaan soveltaa
ja olisiko joissakin toimintamalleissa ainesta jatkokehitykseen. Aivoriihen synnyttä-
mien ajatusten ja oivallusten kautta pystyin ruveta tuottamaan lopullisia malleja
kumppanuusmalleja varten. Aivoriihi, toiselta nimeltään ideointityöpaja, on yksi luo-
van ratkaisun ongelmanratkaisumenetelmistä. Sen tarkoituksena on vetäjän johdolla
ideoita ratkaisuja esitettyyn ongelmaan. Ryhmän ideaalikoko 6-12 henkilöä. (Ojasalo

ym.2014, 160.) Aivoriihen ideaali ryhmäkoko on suurempi kuin tässä työssä aivoriiheen osallistuneiden määrä. Elokuvakeskus on pieni toimija, eikä palkkalistoilla ole niin suurta joukkoa, että ideaalikoko olisi voitu saavuttaa. Pidän kuitenkin erittäin positiivisena asiana sitä, että kaikki sillä hetkellä elokuvakeskuksella työskentelevät työntekijät olivat saapuneet tilaisuuteen keskustelemaan asiasta.

5 TULOKSET

5.1 Benchmarking

Kuten aikaisemminkin olen maininnut, benchmarking-menetelmä jäi otannaltaan melko niukaksi. Lähettämäni kyselyihin koskien elokuvafestivaalien yhteistyökumppanuuksia saapui määräajassa vain yksi vastaus. Valitettavasti tämän menetelmän kautta saatu hyöty ei yltänyt niihin tavoitteisiin, joita työtäni suunnitellessa olin ajatellut.

Ainoa kyselyyn vastannut taho oli Kino Ylläs. Kino Ylläs on Ylläksellä syksyisin järjestettävä elokuvafestivaali. Elokuvia katsellaan niin luontokeskus Kellokkaan auditoriossa kuin ulkoilmateatterissakin. Tapahtuman järjestää paikallinen Napapiirin sankarit -yhdistys. Elokuvafestivaalin aikana katsoja voi parhaimmassa tapauksessa päästä nauttimaan elokuvista tähtitaivaan tai jopa revontulien alla. (Ylläs Kino ry, 2019) Yhdistyksen puheenjohtaja Jani Modig kertoo tapahtuman yhteistyökuvioiden olevan hyvin vähäistä. He ainoastaan tekevät yhteistyötä Kolarin kunnan ja Ylläksen matkailuyhdistyksen kanssa. Yhteistyön laatua hän ei lähtenyt avaamaan. Modigin mukaan heillä on kuitenkin tarkoituksena tulevaisuudessa tehdä sponsorisopimuksia paikallisten toimijoiden kanssa, sillä he kaikki ovat yhteisellä asialla; alueen kehittämisessä ja elävöittämisessä. Hän kuitenkin ilmaisi tarpeensa sille, että pienenä toimijana tällaisten yhteistyömallien kehittämiseksi voisi olla tarvetta. (Modig, 2019.)

5.2 Haastattelut

Kun benchmarking ei antanut tarvittavaa kuvaa kumppanuuksista, päädyin haastattelemaan Arktisen Upeeta -festivaalin järjestäjäyhdistyksen Nordic Glory:n hallituksessa ja puheenjohtajana toiminutta Anniina Hartikaista sekä Viitasaaren elokuvaviikon edellistä tuottajaa, Viitasaaren kaupungin vapaa-aikatoimen johtajaa Jorma Rihtoa.

Valitettavasti haastatteluiden otanta jäi melko pieneksi, vain kahteen haastatteluun. Laajempi otanta haastatteluja olisi voinut tarjota laajempaa näkökulmaa rahattomasta yhteistyöstä. Haastattelut olivat mielestäni kuitenkin loppujen lopuksi hyvä asia, sillä niiden kautta sain tietoa elokuvakeskukselle siirtyneiden tapahtumien aikaisemmista yhteistyökuvioista. Katsaus tapahtumien historiaan oli itselleni eduksi uusien mallien luomisessa. Hartikaisella ja Rihdolla on kokemusta elokuvakeskukselle siirtyneiden tapahtumien tuottamisesta, joten haastatteluiden kautta sai näppärästi selville myös ns. hiljaista tietoa, mitä ei välttämättä saa tietoonsa juuri muuten.

”Yhteistyö ollut enemmänkin sellaista oravannahkakauppaa, rahaa on liikunut tosi vähän. Koska pieni festivaali ja kaikesta pitää koettaa nipistää niin yhteistyökuviotkin on koitettu tehdä vaihtamatta rahaa, vaan hyödyttämällä kumpaakin osapuolta.” (Hartikainen, 2019)

Molemmat haastateltavat kertoivat, ettei varsinaisia sponsoreita ole tapahtumilla historiansa aikana ollut. Yhteistyö on usein ollut molempia osapuolia hyödyttävää ja yhteistyön toteutus on ollut usein helppoa toteuttaa. Yhteistyöllä tässä tarkoitetaan muunlaista yhteistyötä kuin sponsorointia tai rahoitusta. Koska tapahtumat ovat olleet kokonsa nähden melko pieniä, on yhteistyökuviot pyritty toteuttamaan varoja liikuttamatta. Molemmat tapahtumat ovat melko paikallisia, joten yhteistyökuvioissa on pyritty käyttämään paikallisia kumppaneita, jotta tapahtuman tuoma hyöty myös jäisi tapahtumapaikkakunnalle. Niin Hartikainen kuin Rihtokin ovat sitä mieltä, että yhteistyökumppanuuksiin ei ole tuotannollisten resurssien vähyyden vuoksi voitu panostaa määrätietoisemmin. Molemmat arvelivat, että jos tuotantoaika ja työntekijöitä olisi enemmän voisi panostus yhteistyökumppanuuksiinkin olla määrätietoisempaa kuin mitä se heidän aikanaan oli.

Rihto kertoi, että Viitasaarella yhteistyötahot ovat usein olleet jollakin tapaa elokuvaan tai elokuva-alaan liittyviä tahoja esimerkiksi Elokuvakerhojen liitto ry tai Keski-Suomen elokuvakeskus. Yhteistyökumppaneiden avulla on Viitasaarelle saatu esimerkiksi järjestettyä aiheeseen liittyviä seminaareja ja keskustelutilaisuuksia. Paikallisen yhteistyön avulla elokuvaviikon kävijämäärään on pystytty vaikuttamaan positiivisesti. Yhteistyö on ollut esimerkiksi ohjelman tuottamista paikallisiin yrityksiin ja sitä kautta on heiltä saatu esimerkiksi edullista majoitusta ja ruokailuja. Yhteistyökuvioita ei ole

sovittu jäykästi paperilla vaan ne ovat perustuneet suullisiin sopimuksiin ja luottamukseen.

Hartikaisen mukaan Arktisen Upeeta -festivaalien yhteistyökuviot eivät ole olleet selkeästi tiettyyn alaan tai toimintoihin sidottuja. Tietyn kumppanuudet festivaaleilla ovat toimineet vuosia: esimerkiksi yhteistyö Ilokiven tai Keski-Suomen elokuvakeskuksen kanssa. Toiset taas ovat olleet spontaanien ajatusten tuottamia kertaluonteisia kokeiluja, mitä ei ole sen kummemmin suunniteltu vaan lähdetty toteuttamaan keksityn idean pohjalta. Hartikainen mainitsee kaksi esimerkkiä vuosien varrelta. Eräänä vuonna Hiisipanimo tuotti rajatun erän Arktisen Upeeta -olutta. Toisena vuonna kierätyskeskus tarjosi sohvansa festivaalien ajaksi käyttöön. Sohvista tehtiin valkokankaan eteen VIP-loosit. Tällä tavoin pystyttiin yleisölle tarjoamaan ripaus ylellisyyttä pienestä lisämaksusta.

Hartikainen nostaa esiin, että vähäisten resurssien vuoksi on hyvä pohtia mitä yhteistyökumppanit voisivat tapahtumalle tarjota. Millaisia tuotannollisia osa-alueita voidaan tarjota yhteistyökumppaneiden tuotettavaksi. Tuottajat eivät ole kaikkien alojen ammattilaisia, mutta organisointi ja useiden lankojen käsissä pitelemine heiltä onnistuu. Hänen mielestään olisi hyvä yhteistyökuvioita pohtiessa miettiä, voisiko yhteistyökumppani tarjota tapahtumalle sellaista osaamista mitä tuottajaorganisaatiossa ei ole. Hän myös korostaa yhteistyön tarpeellisuutta verrattuna resursseihin ja aitoon tarpeeseen. On turha lähteä luomaan yhteistyökumppanuuksia vain sen takia, että yhteistyökumppaneita täytyy olla.

5.3 Kyselyn tulokset

Kyselyyn tuli määräajassa 6 vastausta. Seuraavaksi avaan kyselyn tuloksia. Kyselyn tulosten perusteella käytiin Keski-Suomen elokuvakeskuksen työntekijöiden kesken aivorihi, jossa tuotiin esille kyselyn tulokset, keskusteltiin niistä ja muista yhteistyökuvioihin liittyvistä ajatuksista ja ongelmista. Tilaisuudessa pyrittiin heittämään ilmoille asioita, joita työntekijät pitävät tärkeänä yhteistyöhön liittyen, millaisia työkaluja he toivovat yhteistyötä ajatellen ja kuinka he haluaisivat sitä kehittää omassa työyhteisössään.

Kyselyssä kysyttiin vastaajilta ovatko he törmänneet Keski-Suomen elokuvakeskuksen toiminnassa tai muilla festivaaleilla käydessään hyviin yhteistyökäytänteisiin tai vastavuoroisesti onko heillä joitakin huonoja kokemuksia elokuvakeskukselta tai muista tapahtumista. Vastaajilta tiedusteltiin tulevia yhteistyökumppanuuksia varten, millaisia yhteistyökumppanuuksia he toivoisivat ja millaisia he eivät vastavuoroisesti toivoisi. Heiltä myös toivottiin vastauksia siihen, kuinka paljon aikaa heillä on käytössä ajatellen yhteistyökumppanuuksia sekä mitä mieltä he ovat siitä, että yhteistyökumppanuuksien tekoon puututaan tällä tavoin opinnäytetyön merkeissä. Mitkään kysymykset eivät olleet vastaajille pakollisia.

Eräissä vastauksissa nousi ilmi, voisiko elokuvakeskus tai sen tapahtumat tehdä yhteistyötä saman mielisten festivaalien ja tapahtumien kanssa. Esimerkiksi buukata kalliimpia ja harvinaisempia elokuvia yhdessä ja jakaa näin ollen elokuvan vuokraamiseen, näyttämiseen ja markkinointiin liittyviä kustannuksia. Tätä kautta voitaisiin saada harvinaisempia ja kalliimpia elokuvia Suomeen näytettäväksi ja yhteistyö eri elokuvafestivaalien kanssa kasvaisi.

Monessa vastauksessa pohdittiin, voisiko elokuvakeskus tai sen tapahtumat myydä yrityksille ja muille toimijoille heille räätälöityjä erikoisnäytöksiä. Tätä kautta pystyttäisiin verkostoitumaan paikallisiin yrityksiin ja saamaan sitä kautta nimeä ja elokuvakeskuksen toimintaa esille. Esille nousi, myös, että jos elokuvakeskus tekisi erikoisnäytöksiä esimerkiksi ruokaliikkeille, voisivatko he vastavuoroisesti osallistua panoksellaan elokuvakeskuksen tapahtumien järjestämiseen omalla osaamisellaan. Vastaajat toki pohtivat, että tällaisen yhteistyön kohdalla tulisi olla myyntihenkilönä ja osata myydä tapahtumaa oikein.

Vastaajat pohtivat voisiko paikkakunnalla samanaikaisesti olevien tapahtumien kanssa tehdä yhteistyötä. Tai olisiko tapahtumapaikkakunnalla joitakin tahoja, joiden kanssa voisi tapahtuman järjestämiseen liittyvissä toimissa tehdä yhteistyötä kuten järjestää yhdessä seminaareja, klubeja ja työpajoja. Esimerkiksi jos elokuvafestivaalin ohjelmistossa on luontoaiheinen elokuva, voisiko luontojärjestö järjestää aiheesta seminaarin tai järjestää paikan päälle puhujavieraita. Tällä tavoin voitaisiin jakaa tapahtuman järjestämiseen liittyviä töitä ja tapahtuma ulospäin asiakkaille näyttäisi silti saman festivaalin alaiselta tapahtumalta.

Ilmoille heitettiin ajatus erilaisista tempauksista, joko tapahtumien aikaan tai ennen tapahtumaa. Tällaisilla tempauksilla voitaisiin tuoda esiin tulevaa. Pohja-ajatuksena tällaisessa tempauksessa vastaaja piti syksyllä 2018 kokeiltua monen eri tahon järjestämää Tuokaa Tuolit -konseptia.

Eräs vastaaja haluaisi tehdä yhteistyötä eri kulttuuritoimijoiden kanssa esimerkiksi lisää kumppanuuksia taiteilijoiden tai erityisryhmien kanssa. Nykyään esimerkiksi rahoittajat toivovat entistä enemmän eri taiteen alojen yhdistämistä. Vastaaja pohti voiko elokuvakeskuksenkin toiminnoissa rikkoa eri taiteenlajien rajoja ja tehdä yhteistyötä.

Vastaajat olivat melko yhtä mieltä siitä, että yhteistyökumppaneille pelkkä näkyvyyden tarjoaminen esimerkiksi logoina Keski-Suomen elokuvakeskuksen tapahtumissa ja niihin liittyvissä julkaisuissa ei riitä. Ei välttämättä ole houkuttelevaa potentiaalisille yhteistyökumppaneille tarjota tuotteitaan tai palveluitaan elokuvakeskuksen tapahtumiin, jos he saavat vastatarjouksena vain näkyvyyttä esimerkiksi somessa ja muussa tapahtumamainonnassa. Vastaajat kokivat, etteivät he halua tarjota tällaista vaihtoehtoa. Heidän mielestään se antaa toiselle osapuolelle kuvan siitä, ettei tarjoajalla ole ollut aikaa tai osaamista suunnitella tarjousta perinpohjaisesti ja yksityiskohtaisesti toiselle osapuolelle.

Eräs vastaaja painotti, että yhteistyön osapuolten tulee olla tasavertaisia. On haastavaa toimia yhteistyötahon kanssa, jonka kanssa ei olla samalla viivalla. Vastapuoli ei saa vähätellä toista tai koettaa pompotella ja hyötyä yhteistyöstä toisen kustannuksella.

Useat vastaajat olivat sitä mieltä, että yhteistyöstä on hyvä sopia tarkoin. Yhteistyötä toivotaan ja sen sopiminen ja tekemisen toivotaan olevan helppoa. Sitä kautta toivotaan työhön helpotusta ja uusien toimivien verkostojen syntymistä. Vastaajien mielestä on hyvä tarkoin sopia yhteistyön kuvioista, mutta liian monimutkaiseksi ja byrokrattiseksi sopimisen ei tule mennä. Jos liian tarkoin sovitaan yhteistyömalleista erilaisin sopimuksin ja dokumentein, se voi syödä työntekijöiden innostusta kehittää ja kokeilla yhteistyötä, luovuudesta ja spontaaniudesta puhumattakaan.

Yhteistyökuvioiden suunnittelu, sopiminen ja ylläpitäminen vaatii työaikaa ja resursseja. Monet vastaajat kokivat, että niistä voisi olla hyötyä heidän työssään, jos niistä saadaan toimivia. Vaikeat, monimutkaiset ja epämääräiset toimet koettiin kuormittaviksi, eikä sellaisia toivottu.

Tiivistettynä:

tätä kyselyn mukaan halutaan:	Tätä kyselyn mukaan ei haluta:
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Helposti lähestyttäviä ja monistettavia malleja ✓ Yhteistyötä samanhenkisten toimijoiden kanssa (arvot, teemat, toimintaympäristöt, kestävä kehitys, yhteisöllisyys, tasa-arvo, avoimuus) ✓ Selvät sovitut mallit, kuinka työyhteisössä yhteistyömalleja voidaan sopia ja soveltaa. Millaiset valtuudet työntekijöillä on asian suhteen. ✓ Voitaisiko lanseerata kutsuvieraskonsepti? Poikisiko se ajan saatossa kattavaa verkostoa elokuvakeskuksen tapahtumille? ✓ Ristiin pölytystä eri toimialojen kanssa mahdollisuuksien mukaan ✓ Mahdollisuutta luovuuden edistämiseen ja sen mukaisiin ratkaisuihin ✓ Aitoja yhteistyökumppanuuksia 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Omien ja elokuvakeskuksen arvo maailman ulkopuolelta tehtäviä yhteistöitä ✓ Pakotettuja malleja ja kuvioita. Yhteistyö ei synny pakottamalla ja painostamalla tekemään yhteistyötä ✓ jäykkiä malleja ja byrokraattista paperin pyöritystä ✓ lisätöitä ✓ ei kaupallista vaan luovaa

5.4 Aivoriihi

Aivoriihen aluksi käytiin lävitse kyselyn tulokset ja keskusteltiin vapaasti niihin liittyvistä ajatuksista ja mieleen tulevista ajatuksista. Tilaisuudessa ideoitiin ja jatkojalos-

tettiin elokuvakeskukselle kyselyn pohjalta luonnostelemiani yhteistyömalleja. Tilaisuuden aikana keskustelu oli vapaata ja työntekijät saivat keskustella yhteistyöhön liittyvistä asioista ajan kanssa saman pöydän ääressä.

Työntekijät olivat yhtä mieltä siitä, että jonkunlaiset mallit yhteistyökuvioiden ja -kumppanuuksien luomiseen olisivat tarpeelliset. Useasti keskustelut potentiaalisten kumppanien kanssa jäävät suunnitteluasteelle roikkumaan, kun työntekijät eivät tiedä, kuinka yhteistyötarjouksiin olisi suhtauduttava. Työntekijät kertoivat olevansa epävarmoja siitä, millaiset valtuudet heillä on suunnitella, sopia ja toteuttaa yhteistyötä omissa toimissaan. Tämä koettiin huonona asiana ja tähän toivottiin jatkossa muutosta.

Esille nousi oman tekemisen tunteminen ja ymmärrys toiminnasta. Työntekijän tulee osata luoda visioita, mitä on tekemässä ja mitä kohti on menossa. Minkä takia eri työtehtävät ja toiminnot ovat tärkeitä. Toivottiin suunnitelmallisuutta yhteistyökumppanuuksien luontiin.

Aivoriihen aikana esiin nousi vahvasti myös se, että toisten aluetoimijoiden kanssa haluttaisiin tehdä vahvempaa yhteistyötä. Halua olisi luoda tapaamiskulttuuri, jossa päästäisiin säännöllisesti tapaamaan muita samankaltaisia toimijoita ja ilman kiirettä voitaisiin keskustella ajankohtaisista asioista. Työntekijät kuitenkin totesivat, että vaikka heillä olisi halua tällaiseen toimintaan, vaatisi se varoja ja yhteistä aikaa myös muilta aluetoimijoilta.

Kuten aikaisemmin jo mainitsin, tilaisuuden aikana keskustelu oli vapaata ja ajatukset lensivät – kuten aivoriihessä kuuluukin. Keskustelua käytiin välillä myös opinnäytetyön aiheen ulkopuolelta. Keskustelua ei kuitenkaan keskeytetty, sillä työyhteisössä itsekkin työskennelleenä koin, että käytävät keskustelut olivat tarpeellisia. En osaa sanoa, onko työyhteisössä käyty saman pöydän ääressä minkä verran viime aikoina keskustelua pelkästään yhteistyöstä. Tilaisuus antoi minulle opinnäytetyöntekijänä hyviä hedelmiä työn eteenpäin saattamista varten. Se myös tarjosi työntekijöille mahdollisuuden keskustella ja työstää muitakin yhteistyöhön liittyviä asioita, kuin vain opinnäytetyöhön liittyviä kysymyksiä.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET - YHTEISTYÖMALLIEN LUOMINEN

Yhteistyön luominen ei ole yksinkertaista ja vasemmalla kädellä nopeasti huitaistavaa työtä. Se on myös yksi tuotannon muoto, johon tulee valmistautua huolella. Sen luomiseen tulee varata riittävästi työaikaa sekä muita resursseja. Toimivaa yhteistyökonseptia tapahtuman tuottaja voi hyödyntää useisiin tapahtumiin. Pienillä muutoksilla konsepti voi olla monistettavissa erilaisiin tapahtumiin ja toimintoihin. On tärkeää tavoittaa yhteistyöorganisaatiosta oikea yhteyshenkilö, kenen kanssa yhteistyötä lähde-tään viemään eteenpäin. Kuin myös toisinkin päin. On tärkeää tietää, kuka oman organisaation sisällä on vastuussa yhteistyöstä. Kun tarjoaa omaa tapahtumaa yhteistyömielessä muille, on tärkeää tuntea oma tapahtuma ja uskoa siihen. Tulee osata myydä tapahtumaa muille ja kertoa selkeästi, minkä takia yhteistyö hyödyttäisi kumpaakin osapuolta. (Niinikoski 2003, 176- 178) Kumppanuudet ovat kuin lemmikki: heistä tulee pitää huolta ja heitä tulee ruokkia. Heihin tulee muistaa pitää yhteyttä muulloinkin, kuin tapahtuman järjestelyihin liittyen. On varmasti helpompaa pitää yllä hyviä kumppanuussuhteita, kuin lähteä jatkuvasti synnyttämään uusia suhteita. Järjestäjät tapahtumiensa jälkeen usein tiedustelevat asiakkailtaan kommentteja ja yleistä mielipidettä tapahtuman onnistumisesta, jotta voidaan tulevana vuonna onnistua vielä paremmin tapahtuman järjestämisessä. On tärkeää myös muistaa tiedustella samaa verkostoilta ja yhteistyökumppaneilta.

Onnistuneessa tapahtumassa järjestäjä on verkostoitunut sopivassa määrin paikallisten toimijoiden kanssa. Yhteydet ovat toimivat alueen julkiseen sektoriin ja yrityksiin sekä on rakennettu yhteyksiä alueen ulkopuolisiin verkostoihin ja kattojärjestöihin. (Kinnunen 2011, 33) Verkostot on rakennettu juuri sopivaksi tapahtumaa ajatellen sekä kaikille on selvää, kuka verkostotyöskentelyä johtaa.

Aivoriihessä käytyjen keskustelujen pohjalta nousi esiin tarve määritellä, millaiset valtuudet työntekijöillä on neuvotella yhteistyökumppanuuksista. Minkälaiset kumppanuudet työntekijä voi omia tuotantojaan varten lyödä lukkoon itse, minkälaiset yhteistyökumppanuudet tulee tuoda viikkopalaveriin työyhteisön päätettäväksi ja millaiset yhteistyökumppanuudet vaativat hallituksen siunauksen. Vaikka työntekijät eivät halunneet jäykkiä kirjallisia sopimuksia hankaloittamaan ja kuormittamaan muuten luovaa työtään, on kuitenkin hyvä olla kaikkien tiedossa, millaisilla pelimerkeillä yhteistä

peiliä pelataan. Suullinen sopimus on yhtä pitävä kuin kirjallinenkin vaikka sen näyttäminen todeksi riitatilanteissa onkin haastavampaa kuin kirjallisen sopimuksen.

Yhteistyökumppanuuksien muistilista:

- ✓ Tutustu huolella tapahtumaasi/tuotteeseesi. Opettele perustelemaan, miksi se on tärkeä sinulle ja mahdolliselle yhteistyökumppanillesi.
- ✓ Usko omaan tekemiseen! Tätä kautta osaat aidosti perustella sen myös vastapuolelle.
- ✓ Pohdi ja selvitä mitä mahdollinen yhteistyö antaisi yhteistyökumppanuuden molemmille puolille. Win <-> Win!
- ✓ Varaa tarpeeksi aikaa yhteistyökumppanuuksien suunnitteluun ja sopimiseen.
- ✓ Tee vain sellaisia sopimuksia, jotka oikeasti hyödyttävät sinua ja toimintojasi. Ja joita oikeasti haluat toteuttaa. Väkisin tehdyt eivät hyödytä sinua ja voivat tuntua enemmän taakalta kuin mukavalta työtehtävältä
- ✓ Luo yhteistyökumppanuuksia, jotka antavat lisäarvoa tapatumillesi.
- ✓ Yhteistyöstä sopiessa on tärkeää sopia, kenen sateenvarjon alla toimitaan ja kenellä on vastuu tapahtuman onnistumisesta.
- ✓ Muista pitää yhteyttä yhteistyökumppaneihisi muulloinkin kuin vain silloin kun sinun pitää olla yhteydessä.
- ✓ Muista kerätä ja antaa palautetta. Näin kumppanuudet kehittyvät.

6.1 Yhteistyömallit

Seuraavaksi esittelen esimerkkiyhteistyömallit, joiden kehittäminen on tämän opinäytetyön tarkoitus. Mallit on kehitetty opinäytetyön tietopohjaa ja kehittämistyön menetelmien tuottamia tuloksia hyödyntäen. Mallien suunnittelussa on myös hyödynnetty opinäytetyöntekijän tietoja ja taitoja, jotka ovat syntyneet työskennellessä Keski-Suomen elokuvakeskuksella.

Kehitettävien mallien ei ole tarkoitus olla perinteisiä ”lasku sinulle- logo minun valko-kankaalle -malleja” vaan luovia kumppanuusmalleja, joissa nivoutuu yhteen eri sektoreilla toimivia tahoja, yrityksistä yksityisiin henkilöihin. Yhteistyömallien avulla pyritään luomaan uusia suhteita Keski-Suomen elokuvakeskuksen toimintaan. Esimerkkipalleja ei ole tarkoitus noudattaa kirjaimellisesti. Niiden tarkoitus on toimia innoittajana, jonka avulla kumppanuuksia voidaan lähteä suunnittelemaan ja toteuttamaan. Malleja voi ja pitääkin muokata itselleen ja työhönsä sopivaksi ja soveltaa haluamallaan tavalla. Mallien lähtökohtana ja näkökulmana ovat kolme eri teemaa: elokuva, paikallinen toimija/tapahtuma, verkosto/ihmisryhmittymä. Kumppanuuksia lähde-tään prosessoimaan siis aina tietystä näkökulmasta.

Mallit ja näkökulmat:

Malli A- elokuva

Malli B- Paikallinen tapahtuma tai toimija

Malli C- verkosto tai ihmisryhmä

6.2 Malli A- Yhteiset elokuvamme!

Potentiaalinen kumppani: Toinen elokuvafestivaali tai elokuvanäytöksiin liittyvä tapahtuma

Yhteistyön sisältö: Ohjelmistossa olevien elokuvien kautta tapahtuva yhteistyö. Yhteisvarauksen kautta pystytään tarjoamaan elokuvalle useampia areenoita yhden tapahtuman sijaan. Harvinaisempien elokuvien tuominen yleisön nähtäville voi useinkin olla kallista, eikä pienillä toimijoilla välttämättä ole varoja tällaisiin. Levittäjät voivat myös vaatia sopimukseen useamman näytöksen näyttämistä, mikä pienemmille teattereille ja elokuvakeskuksen kaltaisille aluekeskuksille voi olla haastavaa tai jopa mahdotonta. Myös yhden näytöksen näyttäminen verrattuna tehtävän työn määrään voi usein olla liian kallista. Yhteisvarauksella sopimuksen osapuolet voivat jakaa elokuvan näyttämiseen, levitykseen ja markkinointiin liittyviä kuluja. Tällä tavoin myös pysty-

tään tarjoamaan molemmille osapuolille laaja-alaisempaa näkyvyyttä, kuin jos molemmat yhteistyön osapuolet toimisivat yksinään. Yhteistyöstä sovittaessa kumppaneiden on tärkeää pohtia, kumpi yhteistyön osapuoli ottaa vetovastuun yhteistyön toteutumisesta, kumpi osapuoli vastaa elokuvaan liittyvistä työtehtävistä, kuinka yhteistyöstä syntyvät kulut jaetaan ja kuinka varmistetaan, että yhteistyön toteuttamiseen käytettävä työaika jakautuu tasaisesti.

Esimerkki: Jyväskylässä syksyisin järjestettävä Arktisen Upeeta -elokuvalifestivaali ja Porissa loppuvuodesta järjestettävä Pori Film Festival sopivat tuovansa yhdessä Suomeen islantilaisen koko pitkän elokuvan. Elokuva ei ole juurikaan tunnettu Suomessa, mutta maailmalla on voittanut elokuva-alan arvostettuja palkintoja. Elokuva ei myöskään ole tekstitetty suomeksi, vaan ainoastaan englanniksi. Elokuvan levittäjä asettaa ehdoksi elokuvan näyttämislle 4 näytöstä hintaan 1000e. Tämä tarkoittaa, että molempien festivaalien tulisi näyttää elokuvasta 2 näytöstä ja kustantaa levittäjälle 500e. Kahden festivaalin on helpompi jakaa tällaiset kulut. Yhdelle festivaalille neljä näytöstä suurelle yleisölle tuntemattomasta elokuvasta voi olla liian suuri kuluerä. Molemmat festivaalit mainostavat myös toisiaan omissa kanavissaan. Joitakin elokuvan markkinointiin liittyviä kuluja festivaalit voivat puolittaa. Esimerkiksi valtakunnallisiin medioihin menevien mainospaikkojen kustannuksia. Myös itse festivaalit saavat näkyvyyttä muilla paikkakunnilla elokuvayhteistyön kautta. Festivaalien tuottajat vierailevat toistensa festivaaleilla ja pystyvät näin haastelemaan uusia tuulia toistensa toiminnoista tulevien vuosien festivaaleja ajatellen. Tuottajat sopivat puolittavansa elokuvanäytöksistä tulevat kulut. Elokuva on tilattava postitse levittäjältä. Tuottajat sopivat, että ensimmäisenä vuorossa oleva festivaali tilaa elokuvan ja toisena vuorossa oleva sopii elokuvan palauttamisesta takaisin levittäjälle.

6.3 Malli B- Paikallisessa yhteistyössä on voimaa!

Potentiaalinen kumppani: Paikallinen tapahtuma tai toimija

Yhteistyön sisältö: Tuottaja osaa pitää lankoja käsissään ja organisoida asioita. Hän ei kuitenkaan ole eikä tarvitsekaan olla joka alan asiantuntija. Tässä yhteistyömallissa on hyvä aloittaa miettimällä, millaista sisältöä tapahtumaan halutaan ja mitä niistä ei

välttämättä pysytä tuottamaan itse. Tämän jälkeen tulee kartoittaa tapahtumapaikkakunnan toimijat. Ja tätä kautta mahdolliset yhteistyökumppanit. Yhdessä potentiaallisen yhteistyökumppanin kanssa neuvotellaan millaiseen yhteistyökuvioon päästäisiin - mitä yhteistyöltä halutaan, mitä se molemmille antaa ja miten lopputulokseen päädytään. Yksittäiset tapahtuman osa-alueet rakentuvat elokuvakeskuksen sateenvarjon alle ja tätä kautta asiakkaille näyttäytyvät yhtenä isona kokonaisuutena. Yhdessä tekemällä pysyttäisiin kasvattamaan tieto -taidon määrää sekä käytössä olisi laajempi verkosto.

Jos tapahtuman aikaan paikkakunnalla järjestetään toinen tapahtuma, olisi hyvä pohdita voitaisiinko resursseja yhdistää. Voisiko kahden erillisen samaan aikaan järjestettävän tapahtuman tai tapahtuman osatapahtuman sijaan olla yksi yhteinen tapahtuma tai osatapahtuma. Yhdistämällä kaksi toimijaa, joilla on omat vahvuudet ja tieto -taito, saadaan lopputuloksena tuotettua laajemmilla resursseilla yleisölle laadukasta tarjontaa. Kumpikin yhteistyön osapuoli toimii itselleen vahvoilla tuotannon osa-alueilla ja tuottaa ohjelmaa omien vahvuuksiensa kautta.

Tällaisissa malleissa on hyvä huomioida se, kenen alaisuudessa tapahtuma järjestetään. Kuka kutsuu verkoston eri osapuolet koolle ja kuka pitää verkoston naruja käsisään. Vaikka tuotannon osa-alueita jaettaisiin toisille toimijoille tuotettavaksi, on kuitenkin jonkun oltava kartalla siitä, missä tapahtuman järjestelyissä mennään. On vähintäänkin tärkeää nimetä yhteistyölle vastuuhenkilö.

Esimerkki 1: Ohjelmistoon kuuluu ilmastonmuutokseen ja luonnon monimuotoisuuteen liittyvä dokumentti. Tapahtumapaikkakunnalla toimii luontojärjestö, jolla on vahva osaaminen ja tietämys omasta alastaan. Elokuvakeskus on tehnyt aikaisemmin hyvää yhteistyötä vegaanikollektiivi Teijän keittiön kanssa. Kasvissyönti liittyy vahvasti ilmastonmuutoksen torjumiseen. Elokuvakeskus kutsuu molemmat potentiaalliset yhteistyön osapuolet kahvittelemaan kanssaan ja keskustelemaan mahdollisesta yhteisproduktiosta heidän elokuvatapahtumassaan.

Tekemällä yhteistyötä näiden kahden eri toimijan kanssa voitaisiin saada ohjelmistoon esimerkiksi keskustelutilaisuus, paneeli, työpaja tai jokin muu luontoaiheeseen liittyvä oheisohjelma. Tilaisuudessa tarjoiltaisiin yleisölle maistiaisista vegaaniruuuasta

ja annettaisiin vinkkejä kasvisruuan valmistukseen. Pientä purtavaa olisi myös myynnissä kahvin kanssa. Elokvakeskus järjestäisi areenan, jossa luontojärjestön ja vegaanikollektiivin tuottamaa oheisohjelmaa voitaisiin toteuttaa. Yleisölle tämä näyttäytyisi yhtenä ja samana kokonaisuutena, vaikka sisältöä on ollut tuottamassa elokvakeskuksen lisäksi useampikin taho.

Resurssit jaettaisiin esimerkiksi tällä tavoin: elokvakeskus vastaa markkinoinnista, kustantaa tilat ja muut yleiset tapahtuman järjestämiseen liittyvät kulut. Elokvakeskus antaa mahdollisuuden toisille toimijoille tulla osaksi tapahtumaa. Suurin osa näytöksen lipputuloista jäisi elokvakeskukselle, koska he vastaavat myös suurimmasta osasta kuluja. Pieni ennalta sovittu lipputulo-osuus kohdennettaisiin luontojärjestön nimeämälle kohteelle. Yhteistyön muut osapuolet kustantavat omista osuuksistaan syntyvät kulut kuten elintarvikkeet sekä työpajan ohjaajan palkkion. Teijän keittiön kanttiin tulot jäisivät heille. Yhteistyön osapuolet sitoutuvat markkinoimaan tapahtumaa omissa kanavissaan, ettei tapahtumamarkkinointi jää pelkästään vain elokvakeskuksen harteille.

Esimerkki 2: Tapahtumapaikkakunnalla järjestetään samaan aikaan suuri kaksipäiväinen vaalipaneeli. Elokvafestivaalin ohjelmistossa näytetään valtakunnallisesti koskettavasta aiheesta kertova elokuva. Vaalipanelistit kutsutaan katsomaan elokvua, jonka jälkeen järjestetään elokvan aiheeseen liittyvä paneeli. Tätä kautta voidaan tavoittaa uutta yleisöä paneeliin ja saada aiheesta kiinnostunut yleisö kuuntelemaan mitä ehdokkailla on sanottavaa asiasta. Tällä tavoin voidaan tarjota sekä panelisteille että yleisölle erilaista ohjelmaa, joka liittyy valtakunnallisiin asioihin. Järjestäjät voivat jakaa esimerkiksi näytöstiloihin jakautuvia kuluja. Tässä mallissa on tärkeä sopia siitä, kuka kartoittaa potentiaaliset ehdokkaat ja kutsuu heidät paikalle. Tärkeää on myös sopia, kuka kustantaa esimerkiksi tilaisuuden juontajat ja kuinka markkinointi hoidetaan.

6.4 Malli C- Oletko tutustunut jo meidän toimintaamme?

Potentiaalinen yhteistyökumppani: Verkosto tai ihmisryhmittymä

Yhteistyön sisältö: Aivoriihen aikana työntekijät lähtivät itse ideoimaan helppoja tapoja lähestyä mahdollisia kumppaneita. Toiminnoissa, joissa osa tuotoista tulee saada lipputuloista, on vapaalippujen antaminen aina pienimuotoinen riski. Onhan vapaaliput aina poissa näytösten lipputuloista. Työntekijät kuitenkin pohtivat, olisiko heillä mahdollista lahjoittaa rajattu määrä vapaalippuja mahdollisille yhteistyökumppaneille elokuvakeskuksen tapahtumiin. Esiin nousi myös tarve verkostoitua pienten toimijoiden kanssa. Useille Keski-Suomen elokuvakeskus on melko tuntematon organisaatio. Jos tunnettavuutta lisättäisiin, voisivat myös verkostot ja yhteistyömahdollisuudet paikallisesti kasvaa.

Esimerkki 1: Elokuvatyöntekijä on kiertueattereri Kino Metson kautta tutustunut työmatkallaan potentiaaliseen yhteistyökumppaniin. Hän on kertonut elokuvakeskuksen tapahtumista ja lahjoittaa muutaman vapaalipun tulevan elokuvafestivaalin erikoisnäytökseen. Potentiaalinen yhteistyökumppani ottaa liput ja lupaa tulla tutustumaan elokuvakeskuksen toimintaan ja tätä kautta keskustelemaan mahdollisista yhteistyökuvioista. Pallo on tässä vaiheessa heitetty vastapuolelle. Kun vastapuoli on avoimesti ollut kiinnostunut ja päässyt vapaalippujen kautta tutustumaan millaista toimintaa elokuvakeskuksella on tarjonnassaan, on helpompi ryhtyä keskustelemaan mahdollisesta yhteistyöstä. Tässä mallissa on tärkeää yhteisesti sopia, kuinka monta vapaalippua työntekijät voivat jakaa sopiville kumppaneille tietyn ajanjakson aikana. Tärkeää on myös sopia raamit, millä perusteilla vapaalippuja voi jakaa.

Esimerkki 2: Viitasaari on pieni kaupunki 4-tien varrella. Keski-Suomen elokuvakeskus toimii Jyväskylässä, eikä se ole vielä päässyt kunnolla jalkautumaan viitasaarelaiseen kulttuurielämäänsä. Elokuvakeskuksella on osa-aikainen tuottaja, joka vastaa tapahtumien tuottamisesta. Tuottaja kutsuu yleisesti viitasaarelaisia toimijoita esimerkiksi päiväkahville keskustelemaan, millaisia näkemyksiä viitasaarelaisilla on omasta kulttuurielämästään. Kahvitteluhetki tulisi ajoittaa niin, ettei tulevan vuoden tapahtumaa ole vielä juurikaan aloitettu suunnittelemaan. Tätä kautta kummatkin osapuolet pääsevät tutustumaan toisiinsa rauhassa ajan kanssa, ilman, että tapahtuma painaa päälle. Kahvitteluhetkessä tutustuttaisiin ja keskusteltaisiin, millaista elokuvaviikkoa niin elokuvakeskus kuin viitasaarelaiset haluaisivat viettää. Tällaisen tilaisuuden

avulla elokuvakeskus tulisi tutuksi viitasaarelaisille. Tuottaja pääsisi tutustumaan paikallisiin toimijoihin ja voisi verkostoitua tarpeen mukaan heidän kanssaan. Viitasaarelaiset toimijat taas pääsisivät tutustumaan elokuvakeskukseen ja vaikuttamaan, mitä heidän paikkakunnallaan tapahtuu. He voisivat antaa toiveita ja vinkkejä ja mahdollisuuksien mukaan voitaisiin luoda yhteistyökuvioita.

7 LOPPUPÄÄTELMÄT

Tässä opinnäytetyössä pureuduttiin siihen, millaisia mahdollisuuksia pienellä kulttuuritoimijalla on verkostoitua ja löytää potentiaalisia yhteistyökumppaneita tapahtumapaikkakunnalta. Opinnäytetyön tarkoitus oli tuottaa kolme erilaista esimerkkimallia, jonka pohjalta Keski-Suomen elokuvakeskus voi tulevaisuudessa lähteä kehittämään yhteistyökumppanuuksiaan ja käyttää malleja niissä suunnan näyttäjänä. Kumppanuuksissa ei rahan haluta liikkuvan vaan aidon vastavuoroisuuden ja halun tuottaa elokuvaelämyksiä tapahtumien kautta yleisölle. Pitkän aikavälin tähtäimenä on päästä elävöittämään tapahtumapaikkakuntia yhteistyön avulla. Valitettavasti opinnäytetyöni ei mennyt yksiin elokuvakeskuksen keväällä 2019 järjestettävien tapahtumien aikataulujen kanssa. Tämän takia emme päässeet kokeilemaan suunnittelemani malleja vielä käytännössä.

Ennen kuin yhteistyökumppanuuksia pystyttiin lähteä luomaan, tuli selvittää millaiselta pohjalta ollaan lähdössä työtä tekemään. Työtä helpottava asia oli se, että olen työskennellyt Keski-Suomen elokuvakeskuksella, niin opintoihin liittyvässä harjoittelussa kuin palkallisenakin työntekijänä. Tiesin siis, millainen elokuvakeskuksen tilanne on ja työn aiheeseen oli helppo päästä sisään. Tärkeää oli kuitenkin tutustua vielä syvemmin elokuvakeskuksen toimintaan ja millaista toimintoja heillä on ollut käytössä aikaisemmin. Benchmarking-menetelmän avulla pyrin kartoittamaan muita pieniä festivaaleja. Benchmarking ei kuitenkaan sujunut kuin tanssi enkä sitä kautta päässyt pintaa syvemmälle tutustumaan elokuvatapahtumien ei-rahalliseen yhteistyöhön. Benchmarkingin epäonnistuttua päädyin haastattelemaan Nordic Glory Festival ry:n puheenjohtajaa Anniina Hartikaista sekä Viitasaaren elokuvaviikon entistä vastaavaa Jorma Rihtoa. Heiltä sain arvokasta tietoa elokuvakeskukselle siirtyneiden tapahtu-

mien historiasta. Keski-Suomen elokuvakeskuksen hallituksen jäsenille ja työntekijöille tuotin kyselyn liittyen yhteistyökumppanuuksiin ja -malleihin sekä kyselyn tuloksia päästiin käsittelemään aivoriihessä. Näiden kautta sain muodostettua itselleni kuvan siitä, millaisessa tilanteessa ollaan ja mitä voitaisiin kehittää, jotta yhteistyökumppanuudet kehittyisivät nykyistä paremmiksi.

Työn edetessä nousi esiin, että elokuvakeskuksella on palava halu tuottaa elokuvaan liittyviä tapahtumia. Onhan heillä pitkä historia näytöstyöstä. Työyhteisö on sitoutunut ja haluaa olla mukana kehittämässä toimintaansa. Kuitenkin heille vaikutti olevan häilyvää se, kuka voi tehdä ja mitä. Tällainen myös kuormittaa työyhteisöä, kun ei tiedä millä valtuuksilla työsssänsä toimii. On tärkeää tietää ja tiedostaa, kenen vastuulla yhteistyökumppanuudet ovat ja millaisilla resursseilla niitä voidaan tehdä- yksin ja yhdessä. On myös hyvä määritellä raamit, millaisia kumppanuuksia kukakin pystyy oman työnsä puitteissa tekemään.

Kehittämäni kolme esimerkkimallia on luotu kehittämistyön menetelmien avulla saamieni tietojen pohjalta. Niissä on hyödynnetty Keski-Suomen elokuvakeskuksen hallituksen ja työntekijöiden kyselyssä antamia vastauksia. Luomani mallit eivät sido Keski-Suomen elokuvakeskusta toimimaan juuri kyseisten mallien mukaan tulevaisuudessa, vaan niiden tarkoitus on antaa ideoita ja suuntaviivoja siihen, millä tavoin yhteistyökumppanuuksia voitaisiin hyödyntää heidän työssään. Malleja voi ja pitääkin muokata itselleen ja työhönsä sopivaksi ja soveltaa haluamallaan tavalla. Toivon, että ne toimivat heidän työssään pohjana, josta voi ammentaa uusia ideoita, joiden kautta voidaan luoda jotakin uutta. Elokuvakeskus haluaa olla toteuttamassa Jyväskylästä tapahtumien kaupunkia, elävöittämässä Viitasaaren kulttuurielämää ja olla vartenotettava toimija keskisuomalaisella kulttuurikentällä. Yhdessä yhteistyöllä- vai mitä?

8 LÄHTEET

Keski-Suomen elokuvakeskus 2019. Viitattu 9.1.2019. <https://www.facebook.com/KSEKry/>

Keski-Suomen elokuvakeskus 2017, Vuosikertomus vuodelta 2017

Laiho, Marika 2018. Viitasaaren elokuvaviikon tuottajan haastattelu liittyen Kulttuurituotannon sisällön tuotantoharjoitteluun 13.04.2018

Ilokivi on Stage 2019, viitattu 21.1.2019. www.ilokivionstage.com

Keski-Suomen elokuvakeskus 2018, Toimintasuunnitelma vuodelta 2018

Keski-Suomen elokuvakeskus 2019, Toimintasuunnitelma vuodelle 2019

Yle Uutiset 28.3.2017. Viitasaaren elokuvaviikko palasi väli vuoden jälkeen. Viitattu 23.1.2019. <https://yle.fi/uutiset/3-9533046>

Karjalainen, Asko 2002. Mitä benchmarking-arviointi on? Viitattu 23.01.2019 www.oulu.fi/w5w/benchmarking/bm.RTF

Ojasalo, Katri & Moilanen, Teemu & Ritalahti, Jarmo, 2014. Kehittämistyön menetelmät. Helsinki: Sanoma Pro

Oesch, Pekka, 2002. Kulttuurin sponsorointi ja yritys yhteistyö. Taiteen keskustoimikunnan julkaisuja nro 25. Helsinki: Nykypaino Oy

Kino Ylläksen verkkosivut- www.kinoyllas.net, viitattu 14.2.2019

Modig, Jani 2019. Napapiirin sankarit ry:n puheenjohtajan ja Kino Ylläksen tuottajan sähköpostivastaus kyselyyn 11.2.2019

Mattila Ville, 2013. Leffafestarit ja kumppanit- käsityksiä yhteistyöstä. Kulttuurituotannon koulutusohjelma, Humanistinen ammattikorkeakoulu. opinnäytetyö.

Rihto, Jorma 2019. Viitasaaren kaupungin vapaa-aikajohtajan sähköpostihaastattelu liittyen Viitasaaren elokuvaviikkoon

Hartikainen, Anniina 2019. Nordic Glory Festival ry:n edustajan haastattelu liittyen Arktisen Upeeta -elokuvafestivaaliin, 21.2.2019

Iso-Aho, Juha 2012. Festivaali vahvistuu verkostoissa. Teoksessa Timo Parkkola (toim.) Tilaa verkostoille! Luovan talouden verkostojen määritelmiä, toimijoita ja solmukohtia. Humanistisen ammattikorkeakoulun julkaisuja, 126-143

Viitasaaren kaupungin verkkosivut viitattu 28.3.2019 www.viitasaari.fi

Iso-Aho, Juha 2011. Miksi tarvitsemme tapahtumia? Teoksessa Tapahtumatuotannon palapeli: Näkökulmia merkityksiin, muutoksiin ja kehittämiseen. Humanistisen ammattikorkeakoulun julkaisuja, 10-22

Kinnunen, Joni 2011. Tunne tapahtumasi- työvälineitä arviointiin ja kehittämiseen. Teoksessa Tapahtumatuotannon palapeli: Näkökulmia merkityksiin, muutoksiin ja kehittämiseen. Humanistisen ammattikorkeakoulun julkaisuja, 23-57

Jyväskylän kaupungin matkailusivusto, viitattu 1.4.2019 <https://visitjyvaskyla.fi/jyvaskylafaktaa/22-asiaa-joita-et-ehka-tiennyt-jyvaskylasta>

Viitasaaren elokuvaviikko 2019. Viitattu 2.5.2019. <https://www.facebook.com/viitasaarenelokuvaviikko/>

Wiitaunionin kulttuuriohjelma v.2019-2021. Viitattu 3.5.2019.

<http://asha.wiitaunioni.fi/dweb/kokous/20193412-5-1.PDF>

Vartiainen, Pekka 2016. Verko(sto)t veteen! Yhteistyötuotanto lastenkirjallisuusfestivaalin mahdollistajana. Teoksessa Festivaalien Suomi. Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissäätö, Helsinki: Unigrafia Oy, 84-89

Jyväskylän kaupunki, Kulttuurisuunnitelma, viitattu 2.5.2019 https://www.jyvaskyla.fi/sites/default/files/atoms/files/jyvaskylan_kulttuurisuunnitelma_29112017.pdf

Luonila, Merja 2016. Festivaalituotannon merkitysten verkosto ja johtaminen: Tapaustutkimuksia suomalaisista taidefestivaaleista. Taideyliopiston Sibelius-Akatemia. Väitöskirja.

Eskola, Jari & Lätti, Johanna & Vastamäki, Jaana 2008. Teemahaastattelu- lyhyt selviytymisopas. Teoksessa Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1 - Metodien valinta ja aineistonkeruu. PS-kustannus, 5.painos: Helsinki

9 LIITTEET

Keski-Suomen elokuvakeskus- kumppanuusmallien kehittäminen

Tämä kysely on osa opinnäytetyötä, jonka tarkoituksena on kehittää ja luoda uusia kumppanuusmalleja Keski-Suomen elokuvakeskukselle tapahtumatuotantoa silmällä pitäen. Tarkoitus on luoda uusia kumppanuuksia eri toimijoiden kanssa- niin yritysten kuin yksityisten henkilöidenkin kanssa ja kaikkien siltä väliltä- siten ettei raha vaihtaisi omistajaa.

Päämääränä siis, että elokuvakeskus voisi mahdollisuuksien mukaan olla toimija, joka herättelee ja kokoaa yhteen paikallisia toimijoita festivaaliensa kautta.

Kyselyn vastauksia tullaan käyttämään vain kyseisessä opinnäytetyössä ja vastauksia käsittelee vain opinnäytteen tekijä.

1. Oletko törmännyt elokuvafestivaaleilla/elokuvalalla hyviin yhteistyömalleihin, joita KSEK voisi myös hyödyntää? Kerro niistä.

2. Tai onko Elokuvakeskuksella ollut aikaisemmin tai nyt jo käytössä hyviä kumppanuusmalleja? Kerro niistä.

3. Oletko vastavuoroisesti törmännyt yhteistyömalleihin (niin muualla tai KSEK:lla), jotka ovat mielestäsi olleet huonoja? Kerro niistä.

4. Minkälaisia kumppanuusmalleja haluaisit itse mukaan?

5. Tai vaihtoehtoisesti et haluaisi?

6. Kuinka paljon sinulla on työssäsi mahdollista luoda kumppanuuksia? Ajatteletko niiden lisäävän vai vähentävän töitäsi?

7. Mitä mieltä olet valmiiksi suunnitelluista kumppanuusmalleista?

8. Sana on vapaa-osio!

Liite 2

Sähköpostikysely, benchmarking

Heippa elokuvan ystävä,

Opiskelen Humanistisessa ammattikorkeakoulussa kulttuurituottajaksi ja teen parhaillaan Jyväskylässä sijaitsevalle Keski-Suomen elokuvakeskukselle opinnäytetyötä elokuvafestivaalien yhteistyöstä. Heidän alaisuuteensa kuuluvat mm. Viitasaaren elokuvaviikko sekä Arktisen Upeeta-elokuvafestivaali. Opinnäytetyöni tarkoitus on kehittää ja luoda elokuvakeskuksen tapahtumatuontantoon toimivia yhteistyömalleja, joiden kautta elokuvakeskus voisi toimia paikkakunnallansa alueen elävöittäjänä ja innostajana elokuvatapahtumiensa kautta. XXX-tapahtumanne kiinnostaa minua sen takia, sillä (tässä yksityiskohtainen perustelu, miksi juuri heidän tapahtumastaan olisi mielenkiintoinen kuulla lisää.)

Olisiko teillä heti aikaa vastata muutama kysymykseen näin sähköpostin välityksellä ja sitä kautta avittaa keskisuomalaista elokuvatapahtumatuotantoa kehittämään vieläkin paremmaksi!

1. Millaista yhteistyötä elokuvafestivaalinne tekee esimerkiksi paikkakuntanne toimijoiden kanssa? Muiden elokuvafestivaalien kanssa? Sponsorisopimuksia, yhteistyötä yhdistysten, yksityisten tai yritysten kanssa?
2. Onko teillä joitain hyviä malleja, joita haluaisitte suositella muillekin? Tai vastavuoroisesti, oletko kokeilleet jotakin yhteistyömalleja, joita ette halua suositella muillekaan käyttöön?
3. Onko teillä mielessä malleja, joita ette ole kokeilleet, mutta olisitte kiinnostuneita niitä kokeilemaan?

Tai heräsikö aiheeseen liittyen jotakin muuta mainittavaa! Vastaan mielelläni kysymyksiin.

Keski-Suomen elokuvakeskuksen toimintaan voi tutustua www.ksek.fi

Arktisen Upeeta-festivaaleihin osoitteesta www.arktisenupeeta.net

Toivoisin mahdollisia vastauksianne aiheeseen liittyen 13.2. mennessä.

Kivaa alkanutta viikkoa!

Yhteistyöterveisin,

Minna Lehtola

Kulttuurituottajaopiskelija AMK (HUMAK)

Liite 3

Haastattelurunko

Hartikainen ja Rihto

1. Minkälaista yhteistyötä Arktisen Upeeta-elokuvafestivaalilla/Viitasaaren elokuvaviikolla on vuosien saatossa ollut? (Sponsorointia tai muunlaisia yhteistyömalleja?)
2. Oliko malleja, jotka eivät toimineet ja minkälaista mallia et suosittelisi?
3. Oliko malleja, jotka toimivat ja haluaisit suositella samantyyllisiä malleja jatkoa ajatellen sovellettavaksi?
4. Onnistuitteko elävöittämään alueenne kumppanuuksia festivaalin kautta? Kuinka?
5. Sana on vapaa-osio